PRZEGLĄD NOTARJALNY

ORGAN NOTARJATU POLSKIEGO

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM ZAWODOWYM I ZAGADNIENIOM PRAWNYM Z DZIEDZINY TEORJI I PRAKTYKI NOTARJATU

TREŚĆ Nr. 9 — 1933 r.:

Redakcja i Administracja: Warszawa, Kapucyńska 6, gmach Hipoteki, pokój Nr. 28, telefon 257-81.

Godziny dla interesantów: od 10-ej rano do 1-ej po poł.

Rękopisów redakcja nie zwraca.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Prenumerata: miesięcznie — 2 złote, kwartalnie — 5 złotych, rocznie — 20 złotych.

Ogłoszenia: strona — 200 zł., 1/8 str. — 30 zł., 1/16 str.—20 zł., drobne — 20 gr. od wyrazu.

Konto P. K. O. 1.372 (Zrzeszenie N. i P. H. Zarząd Główny)

Cena numeru — 1 złoty.

Nr. 9. **WARSZAWA, PAŹDZIERNIK — I, 1933 r.** **Rok XII.**

NOTARJAT POLSKI A POŻYCZKA NARODOWA

Rozporządzeniami Pana Prezydenta Rzeczypospolitej oraz p. Ministra Skarbu, rozpisaną została wewnętrzna pożyczka narodowa.

Rząd Rzeczypospolitej, który wśród szalejącego światowego kryzysu umiał tak kierować gospodarką państwową, że waluta nasza jest niewzruszoną — czem niewiele państw na całym świecie poszczycić się może — zaapelował do swych obywateli o udzielenie własnemu Państwu pożyczki, która służyć ma dla utrzymania równowagi budżetowej, przez pokrycie niedoborów oraz dla stworzenia rezerw na czas przejściowy najgorszej konjunktury.

Subskrypcja pożyczki narodowej odbywa się pod hasłem „własnemi siłami", znaczy to, że w chwilach w których Rząd polski potrzebuje dla Skarbu pieniędzy, nie ucieka się o pomoc do sąsiadów i nie zadłuża Państwa u zagranicy, ale daje Obywatelom możność ulokowania swych oszczędności lub bieżących dochodów w obligacjach własnej Ojczyzny, zapewniając im godziwy dochód i pewność lokaty gwarantowaną złotym w złocie.

Nie może być dyskusji o tem, że interes Państwa jest identyczny z interesem Jego obywateli, którzy to Państwo przecież tworzą, nie dla kogokolwiek innego, tylko dla siebie samych.

Całe Społeczeństwo polskie interes ten rozumie Społeczeństwo polskie umie stawać w każdej potrzebie, czy będzie to potrzeba orężna czy rozprawa o mocarstwowy byt Ojczyzny.

To też zanim rozpoczęła się oficjalna propaganda pożyczki, zanim powstały wojewódzkie lub powiatowe względnie lokalne komitety, padły spontanicznie we wszystkich warstwach Narodu pierwsze deklaracje, określające minimum tego, co każdy Obywatel winien z mienia swego złożyć na potrzeby Państwa.

Do akcyj tej stanęły wszystkie stany, wszystkie zawody, Naród cały.

W chwili, gdy piszę te słowa, cisną się do okien placówek subskrypcyjnych tłumy Obywateli ze wszystkich sfer, manifestując tem swoje wyrobienie państwowe.

Państwo Batorych i Sobieskich, Państwo, którego synowie umieli dla niepodległości przelewać straceńczo krew w powstaniach, które w długich latach dziejów było tylokrotnie przedmurzem Europy i zasłaniało świat przed nawałą barbarzyńców, będzie nadal ostoją porządku i uregulowanych stosunków społecznych i gospodarczych.

Jego właśni Obywatele zapewnią Mu trwały byt mocarstwowy własnemi siłami, ku podziwowi zagranicy.

Pożyczka wewnętrzna zostanie niewątpliwie z dużą nadwyżką pokryta.

W szlachetnej emulacji różnych grup Obywateli i stan notarjalny całej Rzeczypospolitej bierze wybitny udział.

Pomimo katastrofalnego spadku dochodów zdobywamy się na wysiłek dostarczenia Skarbowi Państwa od naszego zawodu możliwie najwyższej sumy. Nie powstrzymują nas od tego ani uciążliwe podatki, ani czas kryzysu, świadomi bowiem jesteśmy tego, że jako elita obywatelska winniśmy innym współobywatelom świecić przykładem; gdy brak normalnych dochodów niesiemy do Kas państwowych nasze oszczędności, odłożone w czasach lepszych „na czarną godzinę".

Liczni notarjusze zasiadają bądź to w komitecie obywatelskim pożyczki w stolicy, bądź też w komitetach wojewódzkich i lokalnych.

Zarząd Główny Zrzeszenia Notarjuszów i Pisarzów hipotecznych w Warszawie, Małopolskie Izby notarjalne w Krakowie, Lwowie i Przemyślu, Związek notarjuszów na obwód Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, notarjat zgrupowany w Okręgach Sądów Apelacyjnych w Toruniu i Katowicach, powzięły na umyślnie zwołanych zebraniach szereg uchwał, zmierzających do propagandy pożyczki w swoich środowiskach lub rozesłały do swych członków odezwy z wezwaniem do jaknajwydatniejszej subskrypcji.

Ambicja zawodowa nakazuje stanowi naszemu odznaczyć się w tym wyścigu powinności obywatelskiej.

Już dziś, w pierwszym dniu subskrypcji, wiadomo nam o zadeklarowaniu i wpłaceniu przez poszczególnych notarjuszów kwot, dochodzących do kilkudziesięciu tysięcy złotych; dochodzą nas również wiadomości, że rozliczne kancelarje notarjalne na całym obszarze Państwa, zamieniły się samorzutnie na biura propagandy pożyczki.

Wiadomości te napawają nas otuchą i nadzieją, że notarjat polski i na tym odcinku pracy obywatelskiej zapisze się chlubnie wybitną działalnością i że statystyka pożyczki stwierdzi, iż notarjat polski przodował w spełnieniu doniosłych zadań obywatelskich.

Kraków, dnia 29 września 1933 r. *Dr. STANISŁAW STEIN.*

STANOWISKO I WYSIŁEK NOTARJATU

Na wielką skalę podjęta akcja organizacji notarjalnych na rzecz Pożyczki Narodowej wydała obfity plon.

Istotnie, stwierdzić należy, że wszystkie organizacje notarjalne w Polsce zdobyły się na największy wysiłek, by zapewnić powodzenie Pożyczki Narodowej wśród szerokiego ogółu rejentów i pisarzy hipotecznych.

W poprzednim numerze zamieściliśmy szereg odezw i oświadczeń instytucji notarjalnych w poszczególnych b. dzielnicach Państwa. Dziś ogłaszamy na innem miejscu, z opóźnieniem, spowodowanem względami technicznemi, odezwę Izby Notarjalnej w Krakowie i komunikat Izby Notarjalnej we Lwowie. W ten sposób jesteśmy już w komplecie. Warszawa, Kraków, Lwów i Poznań, jako najważniejsze ośrodki życia organizacyjnego notarjatu w Polsce, a obok nich Przemyśl, Toruń i Katowice stanęły do apelu Państwa i godnie odpowiedziały na wezwanie Rządu.

Zapewne, w chwili, gdy słowa te piszemy, nie posiadamy jeszcze pełnych danych, obrazujących wysiłek notarjatu na rzecz Pożyczki Narodowej. Subskrypcja jeszcze trwa i zamknięta będzie dopiero w dniu 5 października r. b., gdy numer ten będzie już w rękach Czytelników.

Przypuszczamy, że obraz ten będziemy mogli przedstawić już w następnym numerze. W tym celu ZWRACAMY SIĘ DO WSZYSTKICH ORGANIZACJI NOTARJALNYCH I DO POSZCZEGÓLNYCH REJENTÓW NA OBSZARZE CAŁEGO PAŃSTWA, BY MOŻLIWIE NAJRYCHLEJ ZAKOMUNIKOWALI REDAKCJI PEŁNE DANE, DOTYCZĄCE SUBSKRYPCJI NA POŻYCZKĘ NARODOWĄ.

Narazie możemy powiedzieć o Warszawie. Są tacy, co dali bardzo dużo, wielokrotnie ponad ustaloną normę. Są tacy, wprawdzie bardzo nieliczni, co wpłacili odrazu całą sumę subskrybowaną. Znaczna większość rejentów podpisała Pożyczkę Narodową łącznie z pracownikami swoich Kancelarji w przededniu oficjalnego otwarcia subskrypcji.

*

Uchwała posiedzenia specjalnego Zarządu Głównego Zrzeszenia N. i P. H. z udziałem przedstawicieli oddziałów miejscowych z dnia 17 września r. b., ogłoszona w ostatnim numerze „Przeglądu Notarjalnego", wywołała rozbieżne komentarze, które skłoniły Zarząd Główny do ponownego zwołania posiedzenia specjalnego na dzień 24 września r. b.

Na posiedzeniu tem raz jeszcze zaznaczono, że punkt 1-y uchwały stawia ogólną zasadę obowiązku podpisania Pożyczki Narodowej „według najdalej idącej możności każdego notarjusza i pisarza hipotecznego", punkt 2-gi zaś ustala normę najniższą, od której nikomu uchylić się nie wolno.

Zarząd oddziału warszawskiego Zrzeszenia w dniu 23 września r. b. wezwał swych członków do podpisania Pożyczki Narodowej w wysokości 8% od czystego dochodu roku 1931

Inne oddziały Zrzeszenia ustaliły na swoich terenach przeważnie normy w granicach od 5% wzwyż od dochodu z roku 1931, dając w ten sposób wyraz pragnieniu przekroczenia normy minimalnej, ustalonej przez Zarząd Główny, a to w myśl punktu 1-go uchwały zasadniczej z dnia 17 września r. b.

*

Pracownicy notarjatu i hipoteki ustalili w trybie organizacyjnym następujące normy subskrypcji na Pożyczkę Narodową: przy uposażeniu miesięcznem do 100 złotych — dowolnie; do 130 złotych — subskrypcja na 50 zł.; do 500 złotych — 75% i ponad 500 złotych — 100% uposażenia netto, t. j. po odliczeniu wszelkich potrąceń ustawowych. Dla pracowników, pobierających wynagrodzenie procentowe lub akordowe, wysokość miesięcznego uposażenia, jako podstawa subskrypcji, wyprowadza się przeciętnie przez zsumowanie zarobków za ostatnie sześć miesięcy.

Przychylając się do prośby pracowników niezorganizowanych, Zarząd Główny Zrzeszenia N. i P. H., wychodząc z założenia, że punkt 3-ci uchwały posiedzenia specjalnego z dnia 17 września r. b. powzięty był w intencji podporządkowania tych pracowników normom organizacyjnym, postanowił normy te stosować do wszystkich bez wyjątku pracowników.

ODEZWA IZBY NOTARJALNEJ W KRAKOWIE
DO WSZYSTKICH CZŁONKÓW KOLLEGJUM

Ministerstwo Skarbu obwieszczeniem z dn. 7 b. m. podało do publicznej wiadomości, że od dnia 28 września do dnia 7 października b. r. otwartą będzie subskrypcja na 6% pożyczkę wewnętrzną, wypuszczoną na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 5 września 1933 (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 503) oraz rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 2 września 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 507) nominalnej wysokości 120,000.000 złotych w złocie.

Cena emisyjna obligacji tej pożyczki wynosi 96 za 100 zł. i płatna jest w sześciu ratach miesięcznych; przy przedterminowych wpłatach subskrybenci otrzymują bonifikatę w wysokości ½% miesięcznie.

Subskrypcje przyjmują Bank Polski, Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, Pocztowa Kasa Oszczędności, Banki należące do Związku Banków, oraz wszystkie oddziały wymienionych wyżej instytucji, wszystkie Komunalne Kasy Oszczędności i wszystkie Kasy Urzędów Skarbowych.

Obligacje wydawane będą subskrybentom od dnia 1-go lipca 1934 r. począwszy.

Minister Skarbu w mowie wypowiedzianej na posiedzeniu organizacyjnem Obywatelskiego Komitetu pożyczki wyjaśnił motywy dla których Rząd zwraca się obecnie o pożyczkę do Obywateli Państwa.

Motywy te są następujące:

1) *obrona nienaruszalności naszej waluty, która dotąd mimo wstrząsów gospodarczych w Polsce, jako jednem z nielicznych państw, jest niezachwianie pełno wartościową;*
2) *wyczerpanie się rezerw dawnych oszczędności budżetowych i niemożność wprowadzenia dalszych oszczędności bez naruszenia podstaw obronności Państwa;*
3) *umożliwienie Rządowi utrzymania zrównoważonego budżetu bez potrzeby uciekania się do nadzwyczajnych zarządzeń podatkowych lub dalszych redukcji płac funkcjonarjuszów państwowych, których takie redukcje już kilkakrotnie dotknęły — celem przetrwania do czasu, kiedy wprowadzone już dawno oszczędności rzeczowe zaczną skutkować.*

Jak z powyższego wypływa, całkowite pokrycie wypuszczonej pożyczki narodowej staje się koniecznością państwową, której zaspokojenie jest pierwszorzędnym obowiązkiem każdego obywatela.

Poza tem nabycie pożyczki jest dobrą lokatą kapitału o bezpieczeństwie pupilarnem.

Różne organizacje zawodowe i społeczne na pierwsze wezwanie złożyły już deklaracje stwierdzające pełne zrozumienie dla walki o byt gospodarczy Państwa, którego interes jest zresztą interesem Jego Obywateli.

My notarjusze nie możemy pozostać w tyle, pomimo ciężkich dziś warunków gospodarczych i zredukowanych niepomiernie kryzysem dochodów, musimy świecić przykładem zmysłu państwowego.

Dlatego Izba notarjalna w Krakowie, zgodnie z uchwałą swą, powziętą na posiedzeniu w dniu 9 b. m. apeluje jaknajgorącej do wszystkich pp. notarjuszów i kandydatów notarjalnych swego okręgu o jaknajwydatniejsze subskrybowanie wypuszczonej pożyczki.

IZBA NOTARJALNA W KRAKOWIE

Kraków, dnia 12 września 1933 roku. Prezes: Dr. *ST. STEIN* mp

KOMUNIKAT IZBY NOTARJALNEJ WE LWOWIE
DO NOTARJUSZÓW OKRĘGU IZBOWEGO

Zajmująca od 2 tygodni wszystkie sfery i stany naszego Państwa sprawa subskrypcji pożyczki wewnętrznej nie może żadną miarą w gronie naszem pozostać bez echa. Wielki cel pożyczki — podołania własnemi siłami trapiącemu ogół obywateli niedoborowi budżetowemu, bez uciekania się do krępującej i kosztownej pożyczki zewnętrznej, redukcji personalnej lub wprowadzenia nowych względnie podniesienia stopy istniejących podatków, musi znaleść pełne zrozumienie u wszystkich. Jestem najgłębiej przekonany, że każdy z Szanownych Kolegów, nawet nie rozważając bliżej bardzo korzystnych warunków pożyczki i jej wyjątkowego ze wszech miar uprzywilejowania, już dla samego doniosłego jej celu przystąpi do subskrypcji i nie pomylę się, twierdząc, że w tym względzie słowa zachęty z mojej strony byłyby zbyteczne. W odezwie mojej jednak rozchodzi się o to, by subskrypcja Kolegów odbyła się niejako gremialnie tak, byśmy mogli wystąpić w niej zwarcie jako Kolegjum notarjalne.

Spełnienie w ten sposób świętego obowiązku obywatelskiego i patrjotycznego będzie najlepszą formą zgodnej i godnej nas odpowiedzi na wezwanie Państwa. Pozatem w zawodzie naszym, w którym sami starać się musimy o zabezpieczenie swoje i rodzin naszych, znakomite warunki, pod jakiemi następuje subskrypcja dzisiejszej pożyczki narodowej, także pod względem materjalnym wypełniają nasze zamierzenia.

Ze względu na wysoki poziom intelektualny naszego zawodu, od którego można wymagać pełnego zrozumienia potrzeb Państwa przyjmuję, że subskrybowanie pożyczki w wysokości 1.000 złotych przez każdego z Panów Kolegów powinno być traktowane jako minimalne, przyczem do akcji subskrypcyjnej zechce Pan Kolega zachęcić skutecznie pracujących w kancelarji Szanownego Kolegi pp. Kandydatów Notarjatu, dla których jako minimalną przyjąć należy subskrypcję w wysokości 75% przeciętnych poborów miesięcznych.

Łączną kwotę subskrybowaną przez ogół Kolegów z okręgu naszej Izby subskrybować będzie Izba jako udział Lwowskiego Kolegjum Notarjalnego w Pożyczce Narodowej z wyraźnem zastrzeżeniem praw własności każdego z Szanownych Kolegów względem deklarowanych przez nich udziałów.

W tym celu przesyłam w załączeniu blankiety deklaracji dla Szanownego Kolegi i pracujących w kancelarji Kolegi Kandydatów notarjatu. Wypełnione i podpisane własnoręcznie blankiety zechce WPan Kolega nadesłać z jedną szóstą deklarowanych kwot pod adresem Izby Notarjalnej najpóźniej do dnia 26 września b. r. Łączną kwotę, deklarowaną przez ogół Kolegów z okręgu Lwowskiej Izby, deklarować będzie Izba w dniu 30 września b. r. jako udział Lwowskiego Kolegjum Notarjalnego w subskrypcji Pożyczki Narodowej, składając równocześnie nadesłaną przez Kolegów jedną szóstą część ogólnie deklarowanej kwoty w Izbie Skarbowej we Lwowie.

Wreszcie również usilnie proszę Szanownego Pana Kolegę o zachęcenie i dopilnowanie, ażeby także personel pomocniczy Pana Kolegi wziął udział w miejscowej subskrypcji pożyczki w wysokości, ustalonej powyżej dla pp. Kandydatów notarjatu.

O wyniku tej akcji zechce Pan Kolega również w ustalonym wyżej terminie zawiadomić Izbę z wymienieniem nazwisk personelu pomocniczego i deklarowanych przezeń kwot.

Terminy spłaty reszty pięciu rat i sposób ich przesyłania ustalone zostaną w pierwszych dniach października b. r. i podane będą Szanownym Panom Kolegom w „Wiadomościach Izbowych".

IZBA NOTARJALNA
Prezes: *K. SOKOL* mp.

KODEKS HANDLOWY

PROJEKT KOMISJI KODYFIKACYJNEJ

Rozpoczęte w roku 1928 prace Komisji Kodyfikacyjnej nad projektem Kodeksu Handlowego zostały ostatecznie zakończone w dniach 7 — 9 września r. b. przez przyjęcie na Kolegjum Uchwalającem tekstu projektu, ogłoszonego już łącznie z Przepisami Wprowadzającemi w kolejnym druku urzędowym Komisji.

Znamienne są etapy pracy Komisji Kodyfikacyjnej nad projektem Kodeksu Handlowego w ostatnich trzech miesiącach: w czerwcu r. b. projekt, uchwalony przez podkomisję specjalną w pierwszem czytaniu, ogłoszony zostaje w druku z oznaczeniem terminu nadsyłania uwag do 25 lipca r. b.; w ciągu sierpnia r. b. przeprowadzone zostaje w podkomisji drugie czytanie, które kończy się w ostatnim dniu miesiąca; po kilku zaledwie dniach, bo w okresie 7 — 9 września r. b., projekt przechodzi przez Kolegjum Uchwalające, poczem przekazany zostaje Ministerstwu Sprawiedliwości.

Jest rzeczą oczywistą, że w okresie trzech miesięcy, i to letnich, niepodobieństwem było przeprowadzenie wszechstronnej dyskusji publicznej nad tak doniosłym działem prawa, jakim jest Kodeks Handlowy. Mimo to jednak ogłoszony w czerwcu r. b. projekt rozważony został w głównych linjach w całym szeregu artykułów i memorjałów, jakie wpłynęły do Komisji Kodyfikacyjnej, głównie z łona organizacji gospodarczych. W ostatniej zatem dopiero chwili, bo dnia 7 września r. b. we wczesnych godzinach porannych mogliśmy złożyć Komisji uwagi notarjatu (ogłoszone w Nr. 7 „Przeglądu Notarjalnego“ str. 2 i nast.).

Porównując przyjęty przez Kolegjum Uchwalające Komisji Kodyfikacyjnej tekst z projektem pierwotnym Kodeksu Handlowego, uchwalonym w pierwszem czytaniu przez podkomisję specjalną, stwierdziś wypada, że projekt ostateczny został wydatnie zmieniony pod każdym względem.

We właściwym czasie (p. Nr. Nr. 3, 4 i 5 „Przeglądu Notarjalnego“) zreferowaliśmy pierwotny projekt Kodeksu Handlowego w obszernych wyciągach, uwzględniających w pierwszem rzędzie bezpośrednie zainteresowania praktyków notarjatu. Obecnie przeto wypada z kolei zreferować wprowadzone przez Komisję Kodyfikacyjną zmiany i w ten sposób zorjentować czytelników w ostatecznie ustalonym tekście projektu Kodeksu Handlowego.

*

W odpowiedzi na wysunięty zarzut, że projekt nie wyczerpuje materji, jaką obejmować powinien nowoczesny kodeks handlowy Komisja zmieniła tytulację projektu, która obecnie brzmi: *Projekt Kodeksu Handlowego. Część I.* Stąd wniosek, że dalsze działy Kodeksu objęte będą w następstwie częścią II, która zawierać będzie przepisy specjalne. Jest to zresztą narazie rzecz przyszłości.

W układzie projektu wprowadzono następujące zmiany:

dodano dwa nowe działy (w projekcie pierwotnym — rozdziały) w księdze I — o kupcu jednoosobowym (dział VII) i osobie prawnej (dział VIII);

dawny rozdział IX o spółce cichej przeniesiono z księgi I do II, jako rozdział VIII (art. 277 — 290) w dziale III o zobowiązaniach;

szereg przepisów, dotyczących strony formalnej rejestru handlowego, przeniesiono z części I do przesów tymczasowych, zamykających Przepisy Wprowadzające Kodeks Handlowy;

przesunięto w księdze I kolejność działów o rejestrze handlowym (dział II — poprzednio rozdział III) i firmie (dział III — poprzednio rozdział II);

ogólna liczba artykułów, wskutek dodania nowych przepisów i odmiennego układu redakcyjnego niektórych pierwotnych postanowień, uległa powiększeniu z 264 do 290 (ponadto dwa artykuły końcowe— o wykonaniu i wejściu w życie).

W zakresie terminologicznym zmiany są nieliczne:

tytuł działu IV brzmi obecnie: „zbycie przedsiębiorstwa“ bez dodatku „kupieckiego“, tytuł zaś działu V: „rachunkowość kupiecka“ zamiast „księgi handlowe“, jak pierwotnie;

na określenie spólnika komandytowego użyto prawidłowszego wyrazu „komandytarjusz“ zamiast poprzedniego „komandytysty“;

wprowadzono do projektu szereg poprawek redakcyjnych i stylistycznych.

Przechodząc do treści projektu, należy przedewszystkiem zwrócić uwagę na zmianę art. 1 o źródłach prawa, który obecnie brzmi:

W stosunkach handlowych obowiązują w braku przepisów kodeksu handlowego i ustaw szczególnych lub powszechnego w państwie prawa zwyczajowego przepisy prawa cywilnego.

W ten sposób w hierarchji norm prawnych w zakresie stosunków handlowych przed przepisami prawa cywilnego postawione zostały tylko *powszechnie w Państwie ustalone normy prawa zwyczajowego*, a nie prawo zwyczajowe w ogólności, co w realnych warunkach naszego życia, wobec postępującej dopiero krystalizacji form życia gospodarczego między poszczególnemi dzielnicami, jest niewątpliwie zmianą na lepsze.

Pojęcie kupca uległo gruntownemu przeobrażeniu. Gdy projekt pierwotny ograniczał pojęcie to do osób, prowadzących przedsiębiorstwo „w większym rozmiarze“, ścieśniając w ten sposób sferę działania Kodeksu Handlowego, to projekt ostateczny uznaje za kupca każdego, *kto we własnem imieniu prowadzi przedsiębiorstwo zarobkowe,* kupca zaś „w większym rozmiarze“ nazywa *kupcem rejestrowym:* tylko taki handlujący obowiązany jest wpisać się do rejestru. Określenie przedsiębiorstw „większego rozmiaru“ pozostawione jest całkowicie uznaniu

Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości bez jakiegokolwiek ograniczenia (p. pierwotny art. 2).

Co do *gospodarstwa rolnego,* to postawiona została zasada, że nie uważa się go za „przedsiębiorstwo zarobkowe" w rozumieniu Kodeksu Handlowego, jednakże rolnik „w większym rozmiarze" może się stać kupcem rejestrowym, ale może też w każdym czasie wykreślić się z rejestru i wtedy przestaje być handlującym.

Pierwotny art. 6 uległ rozszerzeniu i obecnie brzmi, jako art. 10:

§ 1. W stosunku do działającej w dobrej wierze osoby trzeciej, która powołuje się na wpis pewnej osoby jako kupca do rejestru handlowego, niedopuszczalny jest zarzut, że nie było lub niema podstawy do wpisu.

§ 2. Wobec tego, kto został wpisany do rejestru handlowego, osoby trzecie nie mogą zasłaniać się zarzutem, że nie było podstawy do wpisu, chyba że świadomie uzyskał wpis bezpodstawny.

Dodany został nowy przepis (art. 12), że *mężatka, prowadząca przedsiębiorstwo zarobkowe, jest kupcem, chociażby je prowadziła bez zgody męża,* w dziale VII zaś o kupcu jednoosobowym dodano szereg postanowień o stosunkach między małżonkami - handlującymi (w projekcie pierwotnym — tylko krótki art. 36), a mianowicie:

Art. 71. Mężatka, która prowadzi przedsiębiorstwo zarobkowe za zgodą męża, odpowiada za zobowiązania, powstałe przy prowadzeniu tego przedsiębiorstwa, także tym majątkiem, na którym mężowi z mocy prawa lub umów małżeńskich służy prawo zarządu i użytkowania lub inne uprawnienie, i to bez względu na te uprawnienia. Odpowiedzialność ciąży również na majątku wspólnym, o ile istnieje spólność majątkowa między żyjącymi.

Art. 72. § 1. Jeżeli mężatka jest kupcem rejestrowym, mąż może żądać wpisania do rejestru wzmianki, że prowadzi przedsiębiorstwo bez jego zgody.

§ 2. Nie może on powoływać się na brak zgody w stosunku do wierzycieli, będących w dobrej wierze, których roszczenia, związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa przez żonę, powstały przed wpisem powyższej wzmianki.

§ 3. Jeżeli przedsiębiorstwo mężatki ma oddziały, rozstrzyga wpis w rejestrze zakładu głównego.

Art. 73. § 1. Żona kupca rejestrowego może żądać wpisania w rejestrze wzmianki o umowie, dotyczącej stosunków majątkowych małżeńskich, załączając do zgłoszenia potrzebne dokumenty celem przechowania w aktach rejestrowych.

§ 2. Umowy powyższe nie mają skutku wobec wierzycieli, będących w dobrej wierze, których roszczenia, związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa przez kupca, powstały po zawarciu umów, a przed ich wpisem.

§ 3. Jeżeli przedsiębiorstwo kupca ma oddziały, rozstrzyga wpis w rejestrze zakładu głównego.

Tak samo żona spólnika jawnego może zgłosić żądanie wpisania rzeczonej wzmianki (nowy art. 80).

W zakresie przepisów o rejestrze handlowym podkreślić należy zmianę, polegającą na tem, że projekt żąda *wyłącznie notarjalnego uwierzytelnienia* podpisów na wszelkich zgłoszeniach do rejestru, oraz odpisów składanych dokumentów, gdy pierwotnie żądał alternatywnie uwierzytelnienia notarjalnego bądź sądowego. W ten sposób projekt, idąc po linji projektu ustawy notarjalnej, odbiera sądom dokonywanie czynności, do których nie są one powołane. Pełnomocnictwa adwokackie nie wymagają uwierzytelnienia podpisów (anal do art. 89 K. P. C.).

Pierwotne artykuły 28 i 30, dotyczące obowiązków notarjuszy w zakresie postępowania rejestrowego, zostały utrzymane z przeniesieniem ich do przepisów tymczasowych (art. XLIII i XLV Przepisów Wprowadzających).

Nowością jest przepis art. 19 o następującem brzmieniu:

Art. 19. W przypadkach ogłoszenia i uchylenia upadłości albo postępowania układowego, udzielenia odroczenia wypłat i zakończenia postępowania celem zapobiegania upadłości, sąd, ogłaszający upadłość lub wszczęcie postępowania układowego albo udzielający odroczenia, spowoduje wpisanie odpowiedniej wzmianki do rejestru handlowego. Wpis taki nie ulega ogłoszeniu.

Pierwotny art. 33 (obecny art. 23) zmieniony został o tyle, że początek jego brzmi: „Od daty Monitora Polskiego..." (a nie „po upływie trzech dni od daty ...), na końcu zaś dodano zdanie: „Przepis ten nie odnosi się do okoliczności, dotyczących zdolności kupca do działań prawnych".

Pierwotny art. 34 (obecny art. 24) utrzymany został bez zmiany, jakkolwiek określenie terminu, w jakim handlujący musi wystąpić z wnioskiem o sprostowanie lub wykreślenie wpisu, byłoby bardzo pożądane.

Określenie firmy projekt przyjmuje (art. 26) w postaci następującej:

Art. 26. § 1. Firma jest nazwą, pod którą kupiec rejestrowy prowadzi przedsiębiorstwo.

§ 2. Kupiec może pozywać i być pozywany pod firmą.

Projekt wprowadza uproszczenie, poprzestając na umieszczeniu w brzmieniu firmy tylko pierwszej litery zamiast pełnego imienia, jak pierwotnie.

Co do formy zbycia przedsiębiorstwa — zmiana jest istotna. Nowy art. 39 (dawny art. 38) brzmi, jak następuje:

Art. 39. § 1. Zbycie przedsiębiorstwa, wydzierżawienie i ustanowienie na niem prawa użytkowania powinno być pismem stwierdzone.

§ 2. Zbycie przedsiębiorstwa kupca rejestrowego, wydzierżawienie i ustanowienie na niem prawa użytkowania powinno być wpisane do rejestru handlowego. Wpisu dokonywa się na podstawie zgłoszenia którejkolwiek ze stron.

§ 3. Przepisy powyższe nie uchybiają postanowieniom o formie czynności prawnych, dotyczących przeniesienia własności lub obciążenia majątku nieruchomego.

A więc *tylko forma piśmienna, a nie koniecznie notarjalna,* ale z dodaniem istotnego postanowienia § 3-go.

Dawny art. 39 (obecny art. 40), stanowiący o tem, co obejmuje zbycie przedsiębiorstwa, uzupełniony został punktem 6-tym, który głosi: „prawa, wynikające z najmu i dzierżawy lokali, zajmowanych przez przedsiębiorstwo". Poza tem usunięto powtarzające się dwukrotnie w tym przepisie wyrażenie: „w razie wątpliwości", co jest, oczywiście, zmianą

na lepsze, bo normy prawa pozytywnego powinny być stanowcze i unikać suponowania wątpliwości, których w konkretnych wypadkach nigdy prawie nie brak. Tembardziej, gdy zbycie przedsiębiorstwa może być dokonane pismem prywatnem, z którego w razie sporu wątpliwości zazwyczaj wychodzą na każdym kroku, jeżeli redagowanie pisma odbyło się bez udziału fachowego doradcy prawnego.

Inne istotne postanowienia projektu o zbyciu przedsiębiorstwa, w szczególności pierwotne (i obecne) art. 43, 44 i 46, traktujące o skutkach prawnych w zależności od zastosowania formy notarjalnej, utrzymane zostały bez zmiany z częściowem ograniczeniem wyłącznie do przedsiębiorstwa kupca rejestrowego.

Przepisy o księgach handlowych (rachunkowości kupieckiej) pozostały naogół niezmienione, z tem, że obowiązek prowadzenia ksiąg (art. 54) ciąży tylko na kupcu rejestrowym.

Co do prokury jedyna zmiana istotna polega na rozszerzeniu zakresu czynności, wymagających wyraźnego upoważnienia (pierwotny art. 62, ust. 2 — obecnie art. 61 § 2) przez dodanie do „zbywania i obciążania nieruchomości — „zbycia przedsiębiorstwa, wydzierżawienia i ustanowienia na niem prawa użytkowania". Tak samo rozszerzony został zakres ten w stosunku do pełnomocników, nie będących prokurentami, z dodaniem „przeniesienia w całości otrzymanego pełnomocnictwa" (dawny art. 67 — obecny art. 66).

Określenie spółki jawnej (dawny art. 71 — obecny art. 75) uległo zmianie. Jest ono następujące:

Art. 75. § 1. Spółką jawną jest spółka, która prowadzi we wspólnem imieniu przedsiębiorstwo zarobkowe w większym rozmiarze (art. 4), a nie jest inną spółką handlową.

§ 2. Spółka, która prowadzi we wspólnem imieniu gospodarstwo rolne w większym rozmiarze (art. 7), a nie jest inną spółką handlową, może być na swe żądanie wpisana do rejestru handlowego i przez wpis staje się spółką jawną.

Co do formy zawarcia spółki zmiana jest istotna. Dawny art. 73 wyraźnie nie wymagał formy piśmiennej, obecny art. 77 głosi, że *umowa spółki powinna być pismem stwierdzona.*

Nowy art. 82 stanowi:

Art. 82. Rzeczy i prawa, wniesione tytułem wkładu, a także nabyte lub uzyskane dla spółki w jakibądź sposób w czasie jej istnienia, stanowią majątek spółki.

Pierwotny art. 78 (obecny art. 84) o zakresie prawa spólnika reprezentowania (zastępstwa) spółki — utrzymany został bez zmiany.

W stosunku do *spółki komandytowej* wprowadzono doniosłą zmianę co do formy zawarcia spółki. Dawny art. 136 wymagał tylko formy piśmiennej, obecny art. 145 wymaga *zachowania formy aktu notarjalnego pod rygorem nieważności.*

W części ogólnej księgi II o czynnościach handlowych (pierwotne artykuły 162 — 165, obecne: 158 — 162) wszystko pozostało bez zmiany, jedynie dodano nowy przepis następujący (art. 162):

Art. 162. W sporach, wynikających z czynności handlowych, może sędzia, o ile uzna to za niezbędne, dopuścić dowód ze świadków przeciw osnowie lub ponad osnowę dokumentu prywatnego.

Przepis o zastawie handlowym (dawny art. 168 — obecny art. 167) uległ zmianie istotnej. Brzmi on jak następuje:

Art. 167. § 1. Zastaw jest handlowy, jeżeli ma za przedmiot rzeczy ruchome lub papiery wartościowe, a ustanowienie zastawu jest czynnością handlową dla obu stron.

§ 2. Ustanowienie zastawu handlowego powinno być stwierdzone pismem z datą urzędownie ustaloną.

Projekt pierwotny wyraźnie nie wymagał formy piśmiennej dla ustanowienia zastawu handlowego, co było wadliwe. Obecnie projekt wymaga *pisma z datą pewną*, co w praktyce wyrażać się będzie w formie notarjalnej.

Tryb dokonywania licytacji (przez notarjusza lub komornika) przedmiotu zastawu (art. 170) określi, według wprowadzonej zmiany, rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości.

Pierwotny art. 185 o zwolnieniu czynności handlowych od rygorów prawa o zobowiązaniach co do formy piśmiennej, uległ zmianie dość istotnej. Brzmienie tego przepisu (art. 187) jest obecnie następujące:

Art. 187. § 1. Przepisów kodeksu zobowiązań o formie pisemnej dla celów dowodowych nie stosuje się, jeżeli czynność jest handlową dla obu stron.

§ 2. Postanowienia powyższego nie stosuje się do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli, złożonego pod wpływem błędu, podstępu, groźby albo wyzysku, do poręczenia oraz do najmu i dzierżawy nieruchomości.

Należy podkreślić istotną zmianę w § 1. Pierwotny tekst mówił o przepisach, wymagających zachowania formy piśmiennej „bądź dla ich ważności, bądź dla celów dowodowych", obecny zaś dotyczy *tylko przepisów co do formy ad probationem, a nie ad solemnitatem.* I dalej, pierwotne brzmienie zadawalało się warunkiem, że „czynność jest handlowa dla którejkolwiek strony", obecne zaś wymaga, by *czynność była handlowa dla obu stron.*

Pierwotny art. 200, wymagający zachowania formy notarjalnej dla skuteczności zastrzeżenia własności przez sprzedawcę aż do zapłaty ceny kupna, przeobraził się w art. 202 o następującem brzmieniu:

Art. 202. Jeżeli sprzedawca zastrzega sobie własność, zastrzeżenie powinno być pismem stwierdzone. Jest ono skuteczne wobec wierzycieli nabywcy dopiero od chwili opatrzenia pisma datą urzędownie ustaloną.

Przepis ten zawiera więc zmianę w kierunku rozluźnienia rygoru formy. Jest to w tym kierunku zmiana jedyna. Poza tem bowiem Komisja Kodyfikacyjna przy ostatecznem ustalaniu tekstu Kodeksu Handlowego poszła zdecydowanie po linji zaostrzenia rygoru formy czynności handlowych, odstępując od przesadnego w tym względzie liberalizmu, jakim był nacechowany projekt pierwotny.

PRZEPISY WPROWADZAJĄCE KODEKS HANDLOWY

Projekt przepisów wprowadzających Kodeks Handlowy w opracowaniu Komisji Kodyfikacyjnej ogłoszony zostaje odrazu w brzmieniu ostatecznem. Wobec wręcz niezwykle szybkiego tempa prac nad tym projektem, nie zdołano poprostu ze względów technicznych ogłosić go drukiem w brzmieniu, ustalonem w pierwszem czytaniu podkomisji specjalnej.

Istotnie prace nad przepisami wprowadzającemi Kodeks Handlowy rozpoczęły się w Komisji Kodyfikacyjnej dopiero w roku bieżącym. Członkowie podkomisji specjalnej pp. dr. Hełczyński, prof. Dziurzyński (referent całości), prof. Sułkowski i adw. Chełmoński opracowali projekty wstępne według poszczególnych działów dla wszystkich obszarów Państwa, poczem w czasie od 2 do 10 sierpnia r. b. odbyło się pierwsze czytanie pod przewodnictwem prof. Wróblewskiego przy udziale wymienionych członków podkomisji, a nadto adw. Jackowskiego. Protokół prowadził docent Uniwersytetu Jana Kazimierza p. M. Honzatko.

Między pierwszem a drugiem czytaniem projektu upłynęło trzy tygodnie, wobec czego nie mogło być mowy o wydrukowaniu projektu w tem stadjum prac, jak to zwykła Komisja Kodyfikacyjna czynić. Drugie czytanie odbyło się w niezmienionym składzie osobowym dnia 30 sierpnia r. b., a dnia 10 września r. b. projekt przyjęty został przez Kolegjum Uchwalające pod przewodnictwem Prezydenta Komisji Pohoreckiego i przy udziale delegata Ministra Sprawiedliwości, prokuratora Sądu Najwyższego p. K. Jaszczurowskiego.

Jakkolwiek projekt jest krótki (46 artykułów + 2 końcowe), jednakże wobec szczególnej trudności zadania, jak zawsze przy wszelkich przepisach transpozycyjnych, uznać należy, że praca dokonana została w czasie rekordowo krótkim.

Układ projektu przepisów wprowadzających Kodeks Handlowy, część I, jest następujący:

Rozdział I. Przepisy ogólne (art. 1—8).

Rozdział II. Przepisy szczególne dla obszaru mocy obowiązującej kodeksu handlowego francuskiego (art. 9 - 14).

Rozdział III. Przepis szczególny dla obszaru mocy obowiązującej T. XI cz. II Zwodu Praw (art. 15).

Rozdział IV. Przepisy szczególne dla obszaru mocy obowiązującej kodeksu handlowego francuskiego i T. XI cz. II Zwodu Praw (art. 16—17).

Rozdział V. Przepisy szczególne dla obszaru mocy obowiązującej kodeksu handlowego austrjackiego (art. 18—21).

Rozdział VI. Przepisy szczególne dla obszaru mocy obowiązującej kodeksu handlowego niemieckiego (art. 22—26).

Rozdział VII. Przepisy przejściowe (art. 27—38).

Rozdział VIII. Przepisy tymczasowe (art. 38—46).

Rozdział IX. Wykonanie i wejście w życie ustawy wprowadzającej (art. 47—48).

Treść projektu przepisów wprowadzających Kodeks Handlowy część I przedstawimy obszernie w następnym numerze.

KODEKS ZOBOWIĄZAŃ
CZĘŚĆ SZCZEGÓLNA (II)

Zgodnie z zapowiedzią (p. Nr. 8, str. 17) przedstawiamy dziś pozostałe postanowienia opracowanego przez Komsję Kodyfikacyjną projektu Kodeksu Zobowiązań w zakresie poszczególnych umów (część szczególna).

ŚWIADCZENIE USŁUG

Przez *umowę o pracę* pracownik zobowiązuje się do pełnienia dla pracodawcy pracy za wynagrodzeniem.

Umowa o pracę na czas życia pracodawcy lub pracownika albo na okres czasu powyżej lat trzech powinna być *pismem* stwierdzona.

W razie pominięcia tej formy uważa się umowę o pracę za zawartą na czas nieoznaczony.

Układ co do warunków umów indywidualnych o pracę, zawarty między pracodawcą albo prawnie istniejącym związkiem pracodawców z jednej strony a prawnie istniejącym związkiem pracowników z drugiej strony *(układ zbiorowy)*, wiąże, w braku szczególnego postanowienia ustawy, tylko strony, które układ zawarły, oraz członków związku, będącego stroną. Układ zbiorowy powinien być, pod nieważnością, zawarty na piśmie.

Jeżeli w układzie zbiorowym nie oznaczono czasu jego mocy obowiązującej, układ może być wypowiedziany każdego czasu na sześć miesięcy naprzód.

Postanowienia umów indywidualnych, mniej korzystne dla pracowników niż postanowienia układu zbiorowego, są nieważne. Zamiast nich mają moc odpowiednie postanowienia układu zbiorowego.

Jeżeli dla pewnej kategorji pracowników istnieje lub wydana będzie szczególna ustawa, regulująca stosunek pracy, przepisy Kodeksu zobowiązań stosuje się jedynie w przedmiotach, ustawą szczególną nie objętych.

Przez *umowę o dzieło* przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania zamówionego dzieła, zamawiający zaś do zapłaty wynagrodzenia. Gdy nie umówiono się o wysokość wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie, odpowiadające wartości pracy i wydatkom przyjmującego zamówienie.

Przez *umowę zlecenia* przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności dla dającego zlecenie. *Umowy o świadczenie usług*, nieuregulowane jako szczególny rodzaj umowy, podlegają przepisom o zleceniu.

Zlecenie, dotyczące czynności prawnej, obejmuje, w braku odmiennej umowy, umocowanie do wykonania czynności w imieniu dającego zlecenie.

Kto jest ustanowiony przez władzę do spełniania czynności dla drugich, albo kto zawodowo tem się trudni, powinien, jeżeli nie chce przyjąć zlecenia, zawiadomić o tem niezwłocznie dającego zlecenie. Taki sam obowiązek ciąży na osobie, która dającemu zlecenie oświadczyła gotowość załatwiania czynności pewnego rodzaju. Zaniechanie zawiadomienia pociąga za sobą odpowiedzialność za wynikłą stąd szkodę.

Przyjmujący zlecenie ma prawo powierzyć wykonanie zlecenia osobie trzeciej tylko wtedy, gdy wynika to z umowy lub ze zwyczaju, albo gdy go do tego zmuszają okoliczności.

Dający zlecenie może odwołać je w każdym czasie, jednak powinien w takim przypadku zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki i nakłady, jakie ten poczynił celem należytego wykonania zlecenia; w przypadku płatnego zlecenia obowiązany jest zapłacić mu część wynagrodzenia, odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, oraz jeżeli odwołanie nastąpiło bez ważnego powodu, naprawić wynikłą stąd szkodę.

Przyjmującemu zlecenie wolno również w każdym czasie przez wypowiedzenie uchylić się od wykonania zlecenia. Jeżeli jednak zlecenie było płatne, a wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, przyjmujący zlecenie odpowiada za szkodę.

Zrzeczenie się zgóry prawa odwołania lub wypowiedzenia z ważnych powodów jest nieważne.

Jeżeli odwołanie lub wypowiedzenie zlecenia nastąpiło w czasie nieodpowiednim, strona odwołująca lub wypowiadająca obowiązana jest naprawić wynikłą stąd szkodę.

Kto przyrzeka drugiemu wynagrodzenie za nastręczenie sposobności do zawarcia umowy z inną osobą, albo za *pośredniczenie* przy zawarciu takiej umowy, obowiązany jest zapłacić wynagrodzenie (stręczne) tylko wtedy, gdy umowa zostanie zawarta wskutek zabiegów pośrednika.

Przez *umowę o przechowanie* przechowawca zobowiązuje się czuwać przez czas oznaczony lub nieoznaczony nad zachowaniem w stanie niepogorszonym rzeczy ruchomej, oddanej na przechowanie.

Gdy oddano na przechowanie sumę pieniężną bez zastrzeżenia, że zwrócone być mają te same sztuki pieniędzy *(depozyt nieprawidłowy)*, przechowawca ma prawo rozporządzać otrzymaną sumą. Czas i miejsce zwrotu określa się według przepisów o przechowaniu, pozatem stosuje się odpowiednio do takiej umowy przepisy o pożyczce.

SPÓŁKA

Przez *umowę spółki* spólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów.

W braku odmiennej umowy *wkłady* są równe. Wkład spólnika może polegać na wniesieniu do spółki własności lub innych praw, na dozwoleniu używania rzeczy lub praw, albo na wykonywaniu pracy. Domniemywa się, że rzeczy, które spólnik zobowiązał się wnieść do spółki, mają być wniesione na własność.

Rzeczy i prawa, wniesione tytułem wkładu, a także nabyte lub uzyskane dla spółki w jakibądź sposób w czasie jej istnienia, stanowią *majątek spółki*. Przez czas trwania spółki żaden ze spólników nie może domagać się podziału majątku spółki.

Umowa spółki powinna być *pismem* stwierdzona. Zmiana istotnych postanowień umowy spółki wymaga zgody wszystkich spólników. Odmienne postanowienia umowy spółki są nieważne.

Każdy spólnik ma prawo i obowiązek *prowadzenia spraw* spółki. Prowadzenie spraw spółki może być powierzone jednemu lub kilku spólnikom bądź na mocy umowy spółki, bądź na podstawie późniejszej uchwały. W tym razie pozostali spólnicy są wyłączeni od prowadzenia spraw spółki.

Prowadzenie spraw spółki może być powierzone na mocy umowy lub uchwały spółki osobom trzecim nawet z wyłączeniem spólników.

Prawa i obowiązki spólników, prowadzących sprawy spółki, ocenia się, w stosunku między nimi a spółką, według przepisów o zleceniu, a w przypadkach, gdy spólnik działa imieniem spółki, nie posiadając prawa prowadzenia jej spraw, albo gdy spólnik, uprawniony do prowadzenia spraw, przekracza swą władzę — według przepisów o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

W przypadku, gdy spólnik zobowiązał się wnieść do spółki rzeczy inne niż pieniądze na własność lub do używania, wówczas do jego obowiązku świadczenia, odpowiedzialności z tytułu rękojmi i ponoszenia niebezpieczeństw stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży, względnie o najmie.

Każdy spólnik ma prawo do równego *udziału* w zyskach i uczestniczy w strach w tym samym stosunku, bez względu na rodzaj i wartość wkładu. W umowie spółki można inaczej ustalić stosunek udziału spólników w zyskach i stratach, a nawet zwolnić jednego lub kilku spólników w zupełności od udziału w stratach. Spólnik, który wniósł tytułem wkładu swą pracę, nie uczestniczy w stratach, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej. Ustalony w umowie stosunek udziału spólników w zyskach odnosi się, w razie wątpliwości, także do udziału w stratach.

Jeżeli spólnik przyjmie sobie spólnika lub *ustąpi osobie trzeciej* w całości lub w części prawa, służące mu z tytułu należenia do spółki, to ani jego spólnik, ani ta osoba trzecia nie zyskują charakteru spólnika w stosunku do spółki, a w szczególności nie mogą zasięgać wiadomości o stanie jej interesów.

Domniemywa się, że spólnik jest umocowany do *reprezentowania* spółki w granicach, w których ma prawo prowadzenia jej spraw.

Za zobowiązania spółki względem osób trzecich spólnicy *odpowiadają* majątkiem spółki bez ograniczenia, osobistym zaś majątkiem według ogólnych przepisów o odpowiedzialności spółdłużników.

Przestaje się być spólnikiem przez: 1) śmierć, 2) upadłość, 3) pozbawienie lub ograniczenie zdolności do działań prawnych, 4) wypowiedzenie udziału lub wystąpienie ze spółki z ważnych powodów, 5) wyłączenie ze spółki, 6) wypowiedzenie udziału przez osobistego wierzyciela spólnika.

Jeżeli umowa spółki stanowi, że w razie *śmierci* spólnika spółka ma istnieć nadal z jego spadkobiercami, wówczas wchodzą oni do spółki z mocy prawa; służą im wszystkim wspólnie te prawa, jakie miał zmarły spólnik. Do wykonania tych praw winni wskazać spółce jedną osobę. Czynności, dokonane przez pozostałych spólników przed takiem wskazaniem, są dla spadkobierców spólnika wiążące.

Jeżeli spółkę zawarto na czas nieoznaczony, spólnik może *wypowiedzieć* swój udział na trzy miesiące

przed końcem roku obrachunkowego. Z ważnych powodów spólnik może wystąpić ze spółki natychmiast i bez wypowiedzenia, chociażby spółka była zawarta na czas oznaczony. Odmienne postanowienie umowy jest nieważne.

Z ważnych powodów spólnik może być *wyłączony* ze spółki jednomyślną uchwałą pozostałych spólników. Odmienne postanowienie umowy jest nieważne.

Rozwiązanie spółki następuje: 1) z powodów, przewidzianych w umowie, 2) jeżeli jej cel został osiągnięty lub stał się niemożliwym do osiągnięcia, 3) jeżeli pozostał w niej tylko jeden spólnik wskutek ustąpienia innych, 4) wskutek jednomyślnej uchwały spólników, 5) wskutek wyroku sądowego, orzekającego jej rozwiązanie.

Każdy spólnik może żądać z ważnych powodów rozwiązania spółki przez sąd. Odmienne postanowienie umowy jest nieważne.

W razie rozwiązania spółki odbywa się *likwidacja* jej majątku w sposób, przewidziany w umowie spółki, a w braku umowy co do likwidacji, w sposób wskazany w Kodeksie.

PRZEKAZ. UGODA. PORĘCZENIE

Kto przekazuje drugiemu (odbiorcy przekazu) świadczenie osoby trzeciej (przekazanego), upoważnia tem samem odbiorcę *przekazu* do przyjęcia, a przekazanego do spełnienia świadczenia na rachunek przekazującego.

Jeżeli przekazany oświadczy odbiorcy, że przekaz przyjmuje, obowiązany jest względem odbiorcy do spełnienia przekazanego świadczenia i może przeciwstawić odbiorcy tylko te zarzuty, które wynikają z treści przekazu, albo służą mu osobiście przeciwko odbiorcy. Postanowienia te stosuje się również w przypadku, gdy odbiorcy wydano przekaz piśmienny, na którym znajduje się już oświadczenie przekazanego, że przekaz przyjmuje.

Przekazujący może przekaz odwołać, dopóki przekazany nie przyjął go wobec odbiorcy, albo nie spełnił świadczenia. Odwołanie jest dokonane z chwilą, gdy doszło do przekazanego. Przekaz uważa się za odwołany, jeżeli w czasie, w którym odwołanie jest możliwe, ogłoszono upadłość przekazującego.

O ile przekazany jest już dłużnikiem przekazującego co do przekazanego świadczenia, jest on obowiązany względem przekazującego do zadośćuczynienia przekazowi.

Jeżeli zapomocą przekazu ma być umorzony dług przekazującego względem odbiorcy, który przyjął przekaz, odbiorca obowiązany jest wezwać przekazanego do spełnienia świadczenia. Umorzenie długu następuje dopiero przez spełnienie świadczenia, jeżeli nie umówiono się inaczej.

Przez *ugodę* strony czynią sobie wzajemne ustępstwa co do istniejącego między niemi stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić spór istniejący lub powstać mogący lub niepewność co do roszczeń, wynikających ze stosunku prawnego, albo by zapewnić realizację tych roszczeń.

Z powodu błędu można uchylić się od skutków prawnych ugody tylko wtedy, gdy błąd dotyczy stanu faktycznego, który według treści ugody obie strony uważały za niewątpliwy, a spór albo niepewność nie byłyby powstały, gdyby w czasie zawarcia ugody strony wiedziały o prawdziwym stanie rzeczy. To samo dotyczy błędu co do ważności czynności prawnej.

Jeżeli w ugodzie strony zobowiązały się do przeniesienia prawa, stosuje się postanowienia o rękojmi przy sprzedaży.

Przez *umowę poręczenia* poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela do wykonania zobowiązania dłużnika w przypadku, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał.

Można poręczyć również za dług przyszły do wysokości zgóry oznaczonej, albo za dług warunkowy.

Zobowiązanie poręczyciela powinno być *pismem* stwierdzone.

O rozciągłości zobowiązania poręczyciela rozstrzyga każdoczesny stan zobowiązania dłużnika. Czynność prawna, zdziałana przez dłużnika z wierzycielem po udzieleniu poręczenia, nie może zwiększyć zobowiązania poręczyciela.

Jeżeli dłużnik opóźnił się z zapłatą długu, wierzyciel powinien zawiadomić o tem niezwłocznie poręczyciela. Poręczyciel obowiązany jest wykonać zobowiązanie, za które poręczył, w ciągu tygodnia od chwili, gdy wierzyciel zawiadomił go o opóźnieniu dłużnika.

Jeżeli poręczyciel zobowiązał się jako poręczyciel solidarny lub udzielił poręczenia za wynagrodzeniem, winien on, na żądanie wierzyciela, wykonać zobowiązanie, za które poręczył, z chwilą gdy stało się wymagalnem.

Poręczycielowi służą przeciwko wierzycielowi wszystkie zarzuty, jakie mógł podnieść dłużnik.

Gdy kilka osób udzieliło poręczenia, odpowiadają zarówno względem wierzyciela, jak i między sobą według przepisów o solidarności.

O ile poręczyciel zaspokoi wierzyciela, wierzytelność przechodzi na poręczyciela. Dłużnik może przeciwstawić poręczycielowi także te zarzuty, które mu służą przeciwko niemu osobiście.

Poręczyciel powinien niezwłocznie zawiadomić dłużnika o dokonanej przez siebie zapłacie długu, za który poręczył. Gdyby tego nie uczynił, traci prawo żądania od dłużnika zwrotu tego, co zapłacił wierzycielowi, jeżeli dłużnik wykonał tymczasem zobowiązanie.

Jeżeli poręczenia dokonano z wiedzą dłużnika, dłużnik, wykonywując zobowiązanie, powinien niezwłocznie zawiadomić o tem poręczyciela. Gdyby tego nie uczynił, poręczyciel, który tymczasem zaspokoił wierzyciela, ma prawo żądać od dłużnika zwrotu tego, co zapłacił wierzycielowi.

Jeżeli wierzyciel wyzbył się zabezpieczenia wierzytelności albo środków dowodowych, odpowiada za szkodę, jaką poręczyciel przez to ponosi, również gdy zabezpieczenie lub środki dowodowe, których się wierzyciel wyzbył, powstały dopiero po udzieleniu poręczenia.

NALEŻNOŚCI NOTARJUSZÓW
ZA CZYNNOŚCI SĄDOWO-KOMISARSKIE

W okręgach Sądów Apelacyjnych w Krakowie i Lwowie i Sądu Okręgowego w Cieszynie obowiązują dotąd przepisy poaustrjackie względem używania notarjuszów jako komisarzy sądowych do spisywania akt spadkowych i załatwiania innych czynności niespornych. W szczególności rozdział XIII (§§ 183 — 193) ustawy notarjalnej z dnia 21 maja 1855 r. Nr. 94 austr. dz. u. p. normuje rozmiar i tok urzędowania notarjuszów jako komisarzy sądowych, zaś rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 1860 r. Nr. 120 austr. dz. u. p. wprowadza przymus ustanawiania notarjuszów komisarzami sądowymi w miejscowościach, będących siedzibą sądów okręgowych.

Przed dniem 1 kwietnia 1930 t. j. przed wejściem w życie nowej taksy notarjalnej obowiązywały ponadto przepisy §§ 27 — 29 taryfy dołączonej do ustawy notarjalnej z 21 maja 1855, które zawierają jednak bardzo szczupłą reglementację czynności sądowo-komisarskich, stanowiąc jako zasadę oznaczanie należności za te czynności przez sąd.

Obowiązek zapłaty i sposób ściągania należności normuje § 30 wymienionej taryfy, stanowiący, że „pod względem obowiązku zapłaty i ściągania należytości za czynności notarjuszów jako komisarzy sądowych obowiązują przepisy, istniejące dla ściągania należytości sądowych“.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 marca 1930 r. o taksie wynagrodzenia notarjuszów (Nr. 19 poz. 159 Dz. U.) uchyla §§ 27 — 29 taryfy austrjackiej i wprowadza w § 21 reglementację czynności sądowo-komisarskich w rozmiarze o wiele szerszym niż dotychczasowy, pozostawiając sądowi określenie wynagrodzenia notarjusza za te czynności tylko w szczupłym, subsydjarnym zakresie z § 22.

Rozporządzenie to tak w zasadniczym § 1 jak i we wszystkich dalszych paragrafach używa słów: „notarjusz pobiera“ bez względu na to, czy rozchodzi się o czynności ściśle notarjalne czy też sądowo-komisarskie.

Zdawałoby się zatem, że nowa taksa zrównuje czynności obu tych rodzajów i wprowadza możność bezpośredniego pobierania przez notarjuszów od stron także wynagrodzeń za czynności sądowo-komisarskie. Tak jednak nie jest. Stoi temu na przeszkodzie przepis § 30 taryfy austrjackiej, którego nowa taksa nie uchyliła, który zatem (jako jedyny ze starej taksy) nadal obowiązuje.

Czyli innemi słowy: wszelkie należności notarjuszów za czynności sądowo-komisarskie mają być wpłacane w kasie sądowej i stąd przekazywane notarjuszom, a pobieranie ich wprost od stron jest niedozwolone. Taką jest powszechna interpretacja, którą aprobowało też Ministerstwo Sprawiedliwości.

Zniesienie § 30 tar. austr. jest postulatem notarjuszów małopolskich. Niema żadnej *ratio legis*, któraby przemawiała za zatrzymaniem tego przepisu. Jeśli miał on swe uzasadnienie pod rządami starej taryfy, kiedy sąd dopiero po przedłożeniu mu gotowych akt spadkowych oznaczał wysokość wynagrodzenia notarjusza jako komisarza sądowego wedle swego swobodnego uznania, to stał się on nierealnym dziś, gdy prawie wszystkie czynności sądowo-komisarskie są w taksie zreglementowane. Taksa ustanawia dla czynności notarjusza jako komisarza sądowego stałe normy wynagrodzenia (§ 21), zakazuje przekraczania tych norm (§ 24), nakazuje wymienianie wysokości należnych opłat na każdym dokumencie, a zatem w każdym końcowym referacie spadkowym (§ 25), cóż zatem przemawia za zatrzymaniem przestarzałego procederu austrjackiego?

Czy wynagrodzenie notarjusza musi koniecznie przejść przez kasę sądową, by dostać się do rąk notarjusza po kilku tygodniach a nawet miesiącach?

Skoro notarjusz jako osoba publicznego zaufania pobiera bezpośrednio od stron wszystkie swoje opłaty za czynności notarjalne, to można mu też snadnie przyznać prawo pobierania w ten sam sposób należności sądowo-komisarskich.

Nowa taksa notarjalna, jaka ma się pojawić równocześnie z nową ustawą notarjalną, powinna tę rzecz unormować zgodnie z żywotnym interesem notarjuszów i niemniej żywotnemi potrzebami społeczeństwa. Stać się to może przez wyraźne uchylenie § 30 taryfy austrjackiej i umieszczenie w taksie przepisu postanawiającego, że notarjusze jako komisarze sądowi pobierają swoje wynagrodzenia bezpośrednio od zobowiązanych do zapłaty, a jedynie wynagrodzenia notarjuszowi dobrowolnie przez strony nieuiszczone ściąga sąd z urzędu na żądanie notarjusza.

W czasach, jak obecne, gdy należytości sądowo-komisarskie są prawie że jedynem źródłem dochodu wielu kancelaryj notarjalnych, unormowanie sprawy poboru i ściągania tych należności w duchu powyżej wyrażonym uważam za problem pierwszorzędnej wagi.

I. R.

MARJAN KURMAN

PRZEGLĄD USTAWODAWSTWA POLSKIEGO

WCHODZĄCEGO W ZAKRES CZYNNOŚCI

NOTARJALNYCH I HIPOTECZNYCH

ZA 1930 R. (DRUGIE PÓŁROCZE), 1931 R. 1932 R. I 1933 R. (PIERWSZE PÓŁROCZE)

ORAZ PRZEGLĄD ZA TENŻE CZAS

ORZECZNICTWA SĄDU NAJWYŻSZEGO I. C.

Odrocenie wypłat nie ma skutku *względem współdłużników i poręczycieli,* (art. 36).

Do kolejności zaspokojenia wierzytelności, zarówno tych, do których się odroczenie odnosi, jak i tych, do których się ono nie odnosi, mają odpowiednie zastosowanie przepisy, dotyczące przywilejów i upadłości, o ile niniejsze rozporządzenie nie zawiera odmiennych przepisów, (art. 37).

Fundusze, osiągnięte z prowadzenia gospodarstwa, po pokryciu wydatków na konieczne utrzymanie i prowadzenie gospodarstwa, na skromne utrzymanie dłużnika i jego rodziny, oraz po pokryciu należności, na które odroczenie wypłat nie rozciąga się, mogą być użyte dla zaspokojenia wierzytelności, według planu, który ustala zarządca sądowy i zatwierdza sąd, (art. 38).

Pretensje wzajemne nie ulegają potrąceniu:

1) *jeżeli* wierzyciel stał się dłużnikiem gospodarza rolnego dopiero po wyrzeczeniu odroczenia, przyczem dla powstania wierzytelności, lub długu, miarodajny jest moment zaciągnięcia zobowiązania, a nie moment jego wykonywania;

2) jeżeli dłużnik gospodarza rolnego nabył po wyrzeczeniu odroczenia wypłat wierzytelność, powstałą przed wyrzeczeniem odroczenia, (art. 39).

Bieg przedawnienia wierzytelności, objętych odroczeniem, zawiesza się na czas trwania odroczenia wypłat, (art. 40).

Koszty postępowania w sprawie ponosi dłużnik. Gdy wniosek o odroczenie wypłat, który zgłosił wierzyciel, nie został uwzględniony, koszty te ponosi wierzyciel, (art. 45).

Postępowanie układowe. Przed upływem pierwszych dwunastu miesięcy, po wydaniu wyroku, udzielającego odroczenie wypłat, dłużnik, który przewiduje niemożność zaspokojenia wszystkich swoich wierzycieli, winien w sądzie, który zezwolił na odroczenie wypłat — złożyć wniosek o otwarcie postępowania układowego. Wraz z wnioskiem, do którego mogą przyłączyć się wierzyciele, należy przedstawić propozycje układowe, (art. 46).

Propozycje układowe, które powinny być równomierne dla wszystkich wierzycieli, *mogą obejmować tylko:*

1) odroczenie, lub rozłożenie na raty spłaty długów;

2) zmniejszenie sumy długów;

3) obniżenie odsetek i kosztów, bądź zwolnienie od tychże;

4) całkowitą lub częściową likwidację majątku, objętego odroczeniem wypłat (sprzedaż majątku w całości lub parcelacyjna);

5) ograniczenie dłużnika w zarządzaniu i rozporządzaniu majątkiem, zwłaszcza nieruchomym, na czas wykonywania układu oraz dodanie dłużnikowi nadzorcy lub ustanowienie zarządcy z ramienia wierzycieli z określeniem ich uprawnień;

6) określenie sposobu wykonania układu;

7) określenie sposobu zabezpieczenia zobowiązań objętych układem.

Układ żadnych innych warunków, oprócz wymienionych w artykule poprzednim, zawierać nie może, (art. 48).

Układ nie może dotyczyć należności uprzywilejowanych oraz należności zabezpieczonych umownym zastawem, zastawniczem opisaniem lub wpisem do księgi hipotecznej (gruntowej), chyba, że odnośni wierzyciele zrzekli się na zawsze przywileju, zastawu, zastawnego opisania lub zabezpieczenia hipotecznego swych należności.

Postanowienie ustępu poprzedniego nie ma zastosowania do należności z pożyczek, które w ostatnich dwunastu miesiącach przed zgłoszeniem wniosku o odroczenie wypłat na podstawie wyroku sądowego zostały zabezpieczone na nieruchomości. Należności takie winny być włączone do postępowania układowego, nie tracąc jednak pierwszeństwa z zabezpieczenia na nieruchomości do wysokości przyznanej układem, (art. 49).

Następne artykuły zawierają *postępowanie układowe* w sądzie i obowiązki w postępowaniu układowem zarządcy sądowego, nadzorcy sądowego, dłużnika i wierzycieli.

Układ zapobiegawczy, przyjęty przez wierzycieli, ulega *zatwierdzeniu sądu,* (art. 78).

Wyrok sądu, zatwierdzający układ pojednawczy, lub odmawiający zatwierdzenia *należy ogłosić.* Wyrok zatwierdzający jest natychmiast wykonalny.

Zarówno wierzyciel jak i dłużnik mogą wnieść na wyroki te *skargę apelacyjną.* —

Wyrok drugiej instancji nie ulega dalszemu zaskarżeniu, (art. 81). ——

Zaświadczony *odpis wyroku, zatwierdzającego układ* zapobiegawczy, łącznie z zaświadczonym wypisem z listy wierzycieli, *stanowi tytuł egzekucyjny,* odnoszący sie do wierzytelności ostatecznie ustalonych.

Układ zapobiegawczy obowiązuje wszystkich wierzycieli, wciągniętych i niewciągniętych na listę, jak też i tych, którzy nie brali udziału w ogólnych zgromadzeniach; nie obowiązuje zaś tych wierzycieli, których należności nie podlegają układowi, (art. 82).

Po zakończeniu postępowania układowego sąd, nakazując wykreślenie wzmianki o otwarciu tegoż postępowania, *zarządzi zapisanie zabezpieczeń hipotecznych, przewidzianych układem,* (art. 85). Ale i następnie na skutek skargi wierzyciela lub na wniosek zarządcy (nadzorcy) z ramienia wierzycieli lub wreszcie z własnej inicjatywy sąd zarządza rozprawę w obecności dłużnika z zawezwaniem wierzycieli przez ogłoszenie w celu ustalenia, czy dłużnik wykonywa ściśle w dobrej wierze zobowiązania, objęte układem zapobiegawczym, a przekonawszy się, że dłużnik bądź przyjętych na siebie zobowiązań nie wykonywa, bądź też działa w złej wierze — *unieważni układ zapobiegawczy,* (art. 86). Koszty postępowania układowego ponosi dłużnik, (art. 88).

„ Rozporządzenie P-ta R-tej z dnia 23 sierpnia 1932 r. (Dz. ust. 72/1932, poz. 654), znowelizowane ustawą z dnia 29 marca 1933 r. (Dz. ust. 31/1933, poz. 271), w sprawie *segregacji wierzytelności na nieruchomościach ziemskich,*

parcelowanych w celu spłaty uciążliwych zobowiązań w drodze *przymusowej* i *dobrowolnej* pomiędzy częścią nieruchomości, przeznaczoną do rozparcelowania, a pozostałą jej resztą.

Szacunek parcelowanej i pozostałej części ustalony będzie w porozumieniu z właścicielem parcelowanej nieruchomości i na jego koszt przez komisje, powołane w myśl ustawy z dnia 12 marca 1932 r. przy pomocy biegłych (art. 3). Przymusowa segregacja nie może *być dokonana w przypadkach,* w których suma obciążeń, istniejących na parcelowanej nieruchomości w dacie wpisu ostrzeżenia, jest wyższa od sumy szacunku nieruchomości (art. 3 i 4).

Wierzyciele mają prawo nabyć parcelowaną część nieruchomości za cenę nie niższą od ustalonego, jak wyżej, szacunku (art. 3), podwyższonego o 10% (art. 8). *Wadjum* 10% zaofiarowanej ceny. Licytacja w zamkniętych kopertach między wierzycielami (art. 8 i 9). Reszta ceny winna być złożona do Państwowego Banku Rolnego w ciągu dni 14 od zawezwania przez Okręgowy Urząd Ziemski po potrąceniu wierzytelności nabywcy, ewentualnie i innych wierzytelności w granicach, jakie przypadają na daną część na zasadzie układu z wierzycielami (art. 10). Urząd Ziemski wydaje *orzeczenie o przeniesieniu prawa własności* (art. 12), po wpłaceniu przez nabywcę opłaty stemplowej i komunalnej w wysokości stosowanej przy parcelacji. Ujawnienie orzeczenia w księdze hipotecznej uzależnione jest od uiszczenia *opłaty stemplowej* oraz *komunalnej* (art. 12). *O ile nabywca nie posiada kwalifikacji, wymaganych w myśl art. 52 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r.* o wyk. ref. roln. (Dz. Ust. 1926, Nr. 1, poz. 1), grunta nabyte podlegają obowiązkowi parcelacyjnemu w całości (art. *15*). *Podział wierzytelności,* obciążonej pożyczkami długoterminowemi, udzielonemi przez instytucję kredytu długoterminowego, winien być dokonany tak, aby możliwie największą część wierzytelności przypadła na działki, zbywane w drodze parcelacji (art. *17*). Instytucja nie jest jednak obowiązana do przeniesienia części pożyczki na taką działkę, na którą przypadłaby suma niższa, niż *1500 złotych* (art. *17*). Segregacji wierzytelności instytucji kredytu długoterminowego dokonywują też instytucje na żądanie parcelującego (art. *18*). Przy przenoszeniu kilku wierzytelności *pierwszeństwo hipoteczne* będą miały te wierzytelności, które na parcelowanej nieruchomości miały wyższy stopień hipoteczny (art. *21*). Sporządzoną segregację ustala Okręgowy Urząd Ziemski orzeczeniem (art. *25*).

O ile na parcelowanej nieruchomości są obciążenia, wymagające przerachowania, oszacowania, zwolnienia od dożywotniego użytkowania osób, niewiadomych z pobytu, skreślenia służebności gruntowych, kaucji hipotecznych, ustalenia wysokości ostrzeżeń, należy w celu uprzedniego ustalenia tych obciążeń wystąpić do Sądu Okręgowego, stosownie do położenia nieruchomości, (art. *29*). W każdem stadjum postępowania, przewidzianego w rozporządzeniu niniejszem, właściciel parcelowanej nieruchomości *może przedstawić układ,* zawarty z wszystkiemi osobami interesowanemi w przedmiocie dobrowolnej segregacji, lub bezciężarowego wydzielenia parcelowanego obszaru. Układ ten powinien być złożony *w formie,* wymaganej dla oświadczeń, ujawnionych hipotecznie (art. *32*). W przypadku zastosowania rozporządzenia niniejszego nie mają mocy prawnej *rygory,* zakazujące bądź segregacji wierzytelności, bądź przedterminowej lub częściowej spłaty. Nie tamuje jej postępowanie spadkowe (art. *34*). Opłaty hipoteczne w postępowaniu niniejszem oraz stawki wynagrodzenia pisarzy hipotecznych ulegają obniżeniu o połowę (art. *35*).

W art. 27 i 28 „Okręgową Komisję Ziemską“ zastępuje się wyrazami: „Okręgowy Urząd Ziemski“.

„ Rozporządzenie P-ta R-tej z dnia 23 sierpnia 1932 r. (Dz. ust. 72/1932, poz. 655) *o zmianie rozporządzenia* P-ta R-tej z dnia 22 marca 1928 r. *o rejestrowym zastawie rolniczym.* Drobne zmiany w art. 3, 6, 8, 12, 15, 17 i 18. Ponadto art. 10 otrzymuje brzmienie następujące:

Przedmiot zastawu nie podlega zajęciu egzekucyjnemu, nie może być wciągnięty do *masy upadłościowej* jego właściciela dla zaspokojenia wierzytelności zarówno prywatnych, jak i Skarbu lub komunalnych z wyjątkiem należności z tytułu podatku gruntowego, majątkowego i przemysłowego, dopóki wierzytelność pod zastaw ten udzielona nie zostanie spłacona. *Zastawnik ma prawo* przyjęte pod zastaw przedmioty realizować dla zaspokojenia swych wierzytelności, pod ich zastaw udzielonych, bądź na giełdzie, o ile są przedmiotem tranzakcji giełdowych, bądź w drodze licytacji publicznej.

„ Rozporządzenie min. z dnia 24 sierpnia 1932 r. (Dz. ust. 72/1932, poz. 659) *w sprawie określenia instytucji, powołanych do współdziałania przy stosowaniu rozporządzenia P-ta R-tej* z dnia 23 sierpnia 1932 *o zapobieganiu skutkom trudności płatniczych w rolnictwie.*

„ Rozporządzenie Min. z dnia 24 sierpnia 1932 r. (Dz. ust. 72/1932, poz. 660) w sprawie określenia instytucji, powołanych do udzielenia opinji przy stosowaniu rozporządzenia P-ta R-tej z dnia 23 sierpnia 1932 r. *o utworzeniu urzędów rozjemczych dla spraw kredytowych małej własności rolnej.*

„ Rozporządzenie z dnia 21 października 1932 r. (Dz. ust. 91/1932, poz. 776) *w sprawie zmiany niektórych postanowień ustawy* z dnia 18 marca 1932 r. (Dz. ust. 30/1932, poz. 307) *o wykupie gruntów, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych* (art. 2 i 5).

„ Ustawa z dnia 28 marca 1933 r. (Dz. ust. 28/1933, poz. 236) w sprawie zmiany w ustawie z dnia 18 marca 1932 roku. (Dz. ust. 30, poz. 307) *o wykupie gruntów, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych.* — Zmiany art. 2, 14, 16, 17.

Patrz również: *Drobni dzierżawcy rolni.*

„ Rozporządzenie Min. Roln. i Ref. Roln. z dnia 30 września 1932 r. (Dz. ust. 92/1932, poz. 795) w sprawie zmiany w rozporządzeniu Min. Ref. Rol. z dnia 25 sierpnia 1926 roku, (Dz. ust. 92, poz. 534). *O uproszczeniach przy wykonywaniu parcelacji w związku z postępowaniem scaleniowem.* (Zmiana p. 1, § : 1 i ust. pierwszego, punktu 2, § : 1).

„ Ustawa z dnia 24 marca 1933 r. (Dz. ust. 25, poz. 211). — *O ułatwieniach dla instytucji kredytowych a wyjątkowo dla przedsiębiorstw i spółdzielni, oznaczonych przez Ministra Skarbu, pod warunkiem, że te instytucje, przedsiębiorstwa i spółdzielnie zawrą z dłużnikami układy, mające za przedmiot rozłożenie spłat i obniżenie oprocentowania wierzytelności rolniczych* (art. 1). Na pomoc Skarbu Państwa przeznacza się 75,000,000 złotych. Pomoc Skarbu Państwa wyniesie 50% strat poniesionych przez daną instytucję, lub przedsiębiorstwo i spółdzielnie na wierzytelnościach rolniczych, objętych powyższemi układami (art. 3).

Upoważnia się Ministra Skarbu do założenia instytucji

„Bank Akceptacyjny", jako spółki akcyjnej, której zadaniem będzie udzielenie kredytu akceptacyjnego (art. 5 i 6). Skarb Państwa obejmuje *poręką za 30%* ogólnej sumy zobowiązań Banku Akceptacyjnego, (art. 7). *Min. Skarbu władny jest zwolnić od opłat stemplowych:* pisma, stwierdzające *układy*, wymienione w niniejszej ustawie, *pisma, dotyczące założenia Banku Akceptacyjnego* oraz *powiększenia jego kapitału* zakładowego, *weksle, wystawione lub akceptowane przez Bank Akceptacyjny, obligi*, stwierdzające zobowiązania dłużne wobec tej instytucji, oraz pisma, stwierdzające ustanowienie *zastawu* lub *hipoteki* celem zabezpieczenia wierzytelności, stwierdzonej takim obligiem, wreszcie pisma, stwierdzające *cesję wierzytelności na rzecz Banku Akceptacyjnego*, (art. 9).

„ Ustawa z dnia 28 marca 1933 r. (Dz. ust., poz. 253) *o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich;* o ile sprawy te *pozostają w związku ekonomicznym z gospodarstwem* wiejskiem oraz *o ile dotyczą zobowiązań* z tytułu *poręki* lub *indosu*, (art. 1).

Urząd rozjemczy ustali kwoty nadmiernie pobrane, potrąci je, ustali należność (art. 3), zbada czy kredyt nie został dany *pod formą sprzedaży rzeczy ruchomej za wygórowaną ceną sprzedażną (art. 4), a wierzytelność wekslowa, czy nie została zbyta w zamiarze obejścia przepisów* ustawy niniejszej, (art. 3).

Przeciwko nabywcy wierzytelności hipotecznej postępowanie przed urzędem rozjemczym nie może być wszczęte. *Nie dotyczy to jednak wierzytelności, zabezpieczonej koucją hipoteczną* (art. 5).

Urząd rozjemczy *określi terminy spłaty długu, rozłoży zapłatę na raty* i określi procent, *nie poniżej 4½%* w stosunku rocznym, (art. 6).

Art. 7, 8 i 13 wskazują wierzytelności, do których ustawa niniejsza nie stosuje się.

Urząd rozjemczy *zmniejszy nadmierny czynsz dzierżawny* (art. 9) *i postanowi przedterminowe rozwiązanie umowy dzierżawnej* (art. 10).

Art. 14 i następne wskazują *organizację urzędów rozjemczych*, działających przy urzędach wojewódzkich i przy powiatowych związkach komunalnych oraz ich *postępowanie.*

Art. 35 i następne określają *ugody*, zawarte przed urzędem rozjemczym, *i orzeczenia* tegoż urzędu, a 41 i następne — *koszty postępowania.*

Ustawa niniejsza uchyliła rozporządzenie P-ta R-tej z dnia 23 sierpnia 1932 r., (Dz. ust. 72/1932, poz. 653).

„ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 5 maja 1933 o zmianie statutu Warszawskiej Izby Rolniczej (Monitor z dnia 16 maja 1933 r., Nr. 112) — z podaniem nowego statutu.

Rękojmia wiary publicznej co do przestrzeni i granic. (Art. 29 u. h. i art. 99 instrukcji hipotecznej z dnia 30.VI. 1819 r.).

Zamieszczonych w wykazie hipotecznym danych co do wartości dóbr oraz co do *przestrzeni i granic ustawa hipoteczna rękojmią wiary publicznej nie otacza* (art. 29 u. h. i art. 92 instrukcji hipotecznej z dnia 30.VI.1819 r.). *Jednakże zasada ta nie może mieć zastosowania do przypadku, gdy przy podziale większej nieruchomości ziemskiej granice i przestrzeń poszczególnych działek i placów dokładnie zostały oznaczone na planie parcelacyjnym* i dane te, z powołaniem się na taki plan, następnie przy sprzedaży *wniesione zostały do wykazu hipotecznego.* (S. N. I. C. 533/30, z dnia 17.X.1930 r.).

Rosjanie. — Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1930 r. (Dz. ust. 60/1930, poz. 484). — *Obywatele Z. S. S. R. mogą dokonywać wszelkich czynności prawnych*, odnoszących się do mienia nieruchomego, położonego na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, *tylko po uprzedniem uzyskaniu zaświadczenia Ministerstwa Skarbu, że do danej czynności niema przeszkód*, (§ : 1). Sądy, *notarjusze i pisarze hipoteczni nie mogą sporządzać ani legalizować dokumentów*, odnoczących się do czynności prawnych o charakterze majątkowym, dokonywanych przez obywatela Z. S. R. R., *przed złożeniem* przez osobę interesowaną *zaświadczenia Ministerstwa Skarbu, że niema przeszkód do dokonania danej czynności prawnej*, (§ : 2). Przepisy §§ 1 i 2 *nie dotyczą* ani *rozporządzeń ostatniej woli*, ani czynności prawnych, związanych z przejściem *praw spadkowych* na spadkobierców z mocy ustawy lub z mocy rozporządzeń ostatniej woli, (§ : 3). *Bez uzyskania specjalnego zezwolenia Ministerstwa Skarbu obywatele* Z. S. R. R. *nie mogą w Polsce być opiekunami, kuratorami, prokurentami spółek handlowych, członkami zarządu tych spółek, prowadzić przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych jednoosobowo lub pod formą spółki*, (§ : 6).

Kapitały, zdeponowane w kasach państwowych lub w państwowych instytucjach kredytowych *w wykonaniu takich aktów prawnych, zawartych przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia. do zawarcia których, w myśl zasad niniejszego rozporządzenia potrzebneby było uzyskanie zaświadczenia o braku przeszkód* do zawarcia danego aktu lub specjalne zezwolenie, *mogą być podnoszone tylko po przedstawieniu* przez osobę interesowaną *specjalnego zezwolenia Ministerstwa Skarbu* (§ : 7).

W wypadkach sprzedaży w drodze przetargu publicznego nieruchomości, należącej do obywatela Z. S. S. R., wypłata ceny kupna osobom uprawnionym może być dokonana dopiero *po przedstawieniu* przez osobę interesowaną *zaświadczenia Ministerstwa Skarbu, że niema przeszkód do wypłaty* (§ : 8).

Rosyjskich osób prawnych likwidacja mienia. — Rozporządzenie Prezydenta R-tej z dnia 21 października 1932 r. (Dz. ust. Nr. 91, poz. 770) wprowadziło zmiany do rozporządzenia o likwidacji mienia b. rosyjskich osób prawnych z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. ust. 38, poz. 377), dotyczące umów o zabezpieczeniach.

„ Obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 4 kwietnia 1933 r. (Dz. ust. 34/1933, poz. 293), z podaniem jednolitego tekstu rozporządzenia Prez. R-tej z dnia 22 marca 1923 r. o likwidacji mienia b. rosyjskich osób prawnych.

Rozbudowa miast. — Rozporządzenie P-ta R-tej z dnia 3-go grudnia 1930 r. (Dz. ust. Nr. 86, poz. 663) — zmiana artykułów: 27, 53, 279, 282, 325, 328, 329, 362, 380, 393, 398, 408 i 410; rozporządzenia z dnia 16 lutego, 1928 r. (Dz. ust. 23, poz. 202).

„ Rozp. Ministra Skarbu z dnia 15 października 1931 r. (Dz. ust. 96/1931, poz. 735). — *O zmianach w rozporządzeniu* z dnia 3 listopada 1927 r. w sprawie wykonania rozporzędzenia P-ta R-tej z dnia 22 kwietnia 1927 r. *o rozbudowie miast. (Dz. ust.* 42/1927, poz. 372). — Zmienione zostały §: §: 16 i 22.

„ Rozp. Ministra Skarbu z dnia 31 marca 1933 r. (Dz. ust. 26/1933, poz 220) o zmianie niektórych postanowień rozp. Min. Skarbu z dnia 3 listopada 1927 r. *w sprawie wykonania rozporządzenia* P-ta R-tej z dnia 22 kwietnia 1927 r.

o rozbudowie miast, zmienionego rozporządzeniem z dnia 15 października 1931 r. (Dz. ust. 96/1931, poz. 735). — Zmienione zostały §§: 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21 i 27.

Rozwiązanie małżeństwa. — Wyrok Sądu Amerykańskiego, orzekający rozwiązanie małżeństwa obywateli polskich, nie ma w Polsce znaczenia prawnego, (S. N. III, 12 czerwca 1929 r. — Nr. 998/29).

Rybacka spółka jeziorowa. — Dz. ust. 98/1932, poz. 840. — Wzór statutu.

Rybołówstwo. — Ustawa z dnia 7 marca 1932 r. (Dz. ust. 35/1932, poz. 357). Rybołówstwo *jest nierozdzielnie związane z prawem własności wody* i należy wyłącznie do właściciela wody. *Na wodach publicznych* rybołówstwo *należy do Państwa*, (art. 7). *Rybołówstwo (ryby, raki)*, należące *w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej nie do właściciela wody lecz do innej osoby*, należy do niej nadal, ale osoba ta obowiązana jest na żądanie właściciela wody *ustąpić mu to prawo za cenę równającą się średniemu dochodowi rocznemu* z rybołówstwa *za ostatnie lat trzy, pomnożonemu przez dwadzieścia* (art. 9 i 10). *Prawo do rybołówstwa* w cudzej wodzie *winno być zgłoszone do księgi hipotecznej w ciągu lat pięciu* od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej i w razie niezgłoszenia w tym terminie uważane będzie za wygasłe (art. 11). Wykonywanie rybołówstwa odbywać się może tylko na takim nieprzerwanym obszarze wody otwartej, który orzeczeniem wojewódzkiej władzy administracji ogólnej uznany został za samowystarczalny do prowadzenia samodzielnego gospodarstwa rybackiego (art. 19). Obszar taki stanowi obwód rybacki, który może być użytkowany jedynie przez wypuszczenie go *w dzierżawę* i to jednej osobie na okres co najmniej lat dziesięciu, (art. 21). W wyjątkowych wypadkach władza administracji ogólnej może dać *zezwolenie na zawarcie umowy na czas krótszy*, (art. 21). *W razie śmierci dzierżawcy* umowa na żądanie jednej ze stron może być rozwiązana za rocznem wypowiedzeniem (art. 23). *Osoby prawno-publiczne*, z wyjątkiem państwa, *są wyłączone od dzierżawienia obwodu rybackiego*, (art. 22). *W treści umowy o dzierżawę obwodu rybackiego należy umieścić warunek*, że dopuszczenie do niedozwolonego zanieczyszczania wód w obwodzie rybackim, lub nieprzedsiębranie przez dzierżawcę określonych w umowie środków do utrwalenia wytwórczości rybnej stanowić będzie dostateczną podstawę dla wojewódzkiej władzy administracji ogólnej do uznania umowy o dzierżawę obwodu rybackiego za rozwiązaną z winy dzierżawcy, (art. 25). Dzierżawca obwodu rybackiego może obwód, wzięty w dzierżawę *poddzierżawić* tylko niepodzielnie na całym jego obszarze i na cały jeszcze pozostały czas dzierżawy, ale jedynie za uprzednią zgodą, wypuszczającego w dzierżawę i za zatwierdzeniem tej poddzierżawy przez powiatową władzę administracji ogólnej, (art. 26). *Wzór* i zasadnicze warunki *umowy o dzierżawę obwodu rybackiego* ustalać będzie Minister Rolnictwa, (art. 27). Osoby prawne mogą wykonywać rybołówstwo w obwodzie rybackim tylko przez powierzenie odpowiedzialnego zarządu gospodarstwem rybackiem jednej osobie fizycznej (art. 28). Umowa o dzierżawę *wymaga dla swej ważności zatwierdzenia* powiatowej *władzy* administracji ogólnej, (art. 37). Właściciele praw do rybołówstwa na pewnem jeziorze mogą utworzyć *spółkę rybacką jeziorową*, która powstaje z chwilą zatwierdzenia statutu przez wojewódzką władzę administracji ogólnej, (art. 39). Spółka rybacka jeziorowa jest *osobą prawną i działa na podstawie statutu, którego wzór ustali Minister Rolnictwa*, (art. 40).

Samorząd terytorjalny. — Ustawa z dnia 23 marca 1933 r., (Dz. ust. 35, poz. 294).

Sądy Grodzkie. — Rozp. P-ta R-tej z dnia 24 listopada 1930 roku. (Dz. ust. 80, poz. 626). Nazwy „Sąd powiatowy" i „Sędzia powiatowy" zastępuje się wszędzie: „Sąd Grodzki" i „Sędzia Grodzki". Tekst jednolity. — Dz. ust. 102/1932, poz. 863.

Sądy Powszechne. — Rozporządzenie Prezydenta R-tej z dnia 6 lutego 1928 r., zawierające „Prawo o ustroju Sądów powszechnych", (Dz. ust. Nr. 12/1928, poz. 93), zmienione ustawą z dnia 4 marca 1929 r., (Dz. ust. Nr. 5/1930, poz. 43), rozporządzeniem P-ta R-tej z dnia 24 listopada 1930 r., (Dz. ust. Nr. 80/1930, poz. 620) i rozporządzeniem P-ta R-tej z dnia 23 sierpnia 1932 r., (Dz. ust. Nr. 73/1932, poz. 661 — jednolity tekst), — na zasadzie rozporządzenia z dnia 7 października 1932 r., (Dz. ust. 86/1932 r., poz. 734) zmieniło art. 90, 101, 176, 205, 211, 240, 241 i 257. Wreszcie przy obwieszczeniu z dnia 15-go listopada 1932, (Dz. ust. 102/1932 r., poz. 863 ogłoszony został jednolity tekst prawa o ustroju Sądów powszechnych.

Sądy pracy. — Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 31 października 1930 r. (Dz. ust. 76/1930, poz. 602) o reorganizacji Sądów Pracy. Znosi się Sądy Pracy Warszawa-Północ i Warszawa-Południe, ustanowione rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 grudnia 1928 r., (Dz. ust. 98/1930, poz. 871).

Ustanawia się w okręgu Sądu Okr. w Warszawie trzy Sądy pracy: „Sąd Pracy Warszawa I", „Sąd Pracy Warszawa II" i „Sąd Pracy Warszawa III".

Okręg Sądu Pracy Warszawa I obejmuje Okręgi Komisarjatów policji państwowej II, III, IV, V, XII, XIX i XXVI.

Okrąg Sądu Pracy Warszawa II obejmuje Okręgi Komisarjatów Policji Państwowej: VI, VII, VIII, IX, XI, XVI, XX, XXI, XXII, XVIII.

Okręg Sądu Pracy Warszawa III obejmuje Okręgi Komisarjatów Policji Państwowej.... I, X, XIII, XIV, XV, XVII, XVIII, XXIV, XXV.

Sądowa hipoteka. Nie można obciążyć *hipoteką sądową* na rzecz osobistego *wierzyciela spadkobiercy, który przedtem w toku postępowania spadkowego, sprzedał swe prawa osobie trzeciej.* Wierzyciel osobisty, który zgłosił się do zamknięcia postępowania spadkowego, nie może w tym wypadku powołać się na pierwszeństwo hipoteczne. (S. N. 81/1930 — 17 października 1930 r.).

„ W razie zgłoszenia do wykazu hipotecznego nieruchomości, po śmierci właściciela której toczy się postępowanie spadkowe, *hipoteki sądowej na prawach jednego ze spadkobierców* oraz zgłoszenia się nabywcy praw spadkobiercy z żądaniem, uregulowania na niego własności, *dla zapisania hipoteki sądowej koniecznem jest, by spadkobierca w chwili wniesienia żądania był jeszcze w posiadaniu prawa, na którem hipoteka ta ma być zapisana.* (S. N. I. z dnia 2 kwietnia 1930 r., C. 1574/29).

Sąd polubowny. — *Umowa o Sąd polubowny wiąże strony tylko osobiście i nie przechodzi na spadkobierców.* (S. N. I z 11 marca 1932, C. 2906/31).

(d. c. n.).

Orzecznictwo sądowe

W sprawach notarjalnych:

Odpowiedzialność cywilna Izb Notarjalnych.

Bezpodstawne zażalenia na notarjuszów.

W sprawach hipotecznych:

Niewzruszalność wpisu hipotecznego w postępowaniu klasyfikacyjnem.

Niezachowanie przez wierzyciela przepisu art. 27 U. H.

Wykreślenie kaucji w razie upadłości.

Decyzja o przysądzeniu nieruchomości.

Niezgodność stanu tabularnego ze stanem faktycznym.

Prenotacja na rzecz Skarbu z tytułu prawno-publicznego.

W sprawach cywilnych:

Skarga w trybie art. 930 K. C. Nap.

Podstawienie w trybie art. 1166 K. C. Nap.

Przymusowe wykonanie aktu w obcej walucie.

Darowizna z częściowem oddaniem rzeczywistem.

Ustanowienie dziedzica w osobie nieżyjącej.

Skutki odmowy przewłaszczenia nieruchomości.

*

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA IZB NOTARJALNYCH

Trybunał cywilny w *Meaux* (Francja) rozpoznawał kwestję, czy izba notarjalna może być cywilnie pozywaną o szkody i straty, wyrządzone klijentowi przez notarjusza, w razie zaniedbania przez nią obowiązku rewizji lub przeprowadzenia w niewłaściwy sposób rewizji kancelarji notarjusza, którego czyn lub zaniechanie wyrządziły bezpośrednio szkodę?

Klijent wystąpił w trybie art. 1382 Kodeksu Cywilnego przeciwko właściwej izbie notarjalnej o szkody i straty, wyrządzone mu przez notarjusza, w którego kancelarji ujawnione zostały w następstwie poważne nadużycia, spowodowane zresztą ustalonym w trakcie dalszego postępowania stanem zmniejszonej poczytalności notarjusza.

Powództwo oparte zostało na przepisie art. 8 dekretu z 30 stycznia 1890 r., regulującego między innemi działalność izb notarjalnych we Francji, który nakłada na nie obowiązek przeprowadzenia przynajmniej raz do roku rewizji księgowości każdej kancelarji notarjalnej w okręgu izbowym.

Otóż powód w skardze swej twierdził, że rewizja ta w wypadku przeprowadzona została wadliwie i niedbale, wobec czego izba ponosi odpowiedzialność za straty, jakie wyrządzone zostały powodowi przez niesumiennego notarjusza.

Pozwana izba wysunęła przedewszystkiem kwestję dopuszczalności skargi, wywodząc, że za wyrządzone klijentowi szkody i straty odpowiada zawsze tylko winny notarjusz osobiście, odpowiedzialność zaś izby notarjalnej, jako osoby prawnej o ściśle ograniczonym zakresie działania, nie może w danym wypadku wchodzić wogóle w grę.

Trybunał nie podzielił tego stanowiska, wychodząc z następujących założeń:

Nic nie przemawia przeciwko tezie, że izby notarjalne mogą być w pewnych wypadkach pozywane o szkody i straty, są one bowiem instytucjami publicznemi i osobami prawnemi, prawo zaś nie czyni w tym względzie żadnej różnicy między osobami fizycznemi a moralnemi. Dlatego też uznać należy, że mimo braku majątku wspólnego, co może mieć znaczenie przy egzekucji, ale jest bez wpływu na istotę prawną sprawy, — akcja o szkody i straty przeciwko izbie notarjalnej jest całkowicie dopuszczalna.

W szczególności, gdy chodzi o obowiązek przeprowadzania rewizji kancelarji notarjalnych, Trybunał uznał, że izby mogą ponosić odpowiedzialność cywilną za zaniedbanie obowiązku tego wogóle, ewent. za wadliwe i niedbałe jego wykonanie, i w tym wypadku na podstawie art. 1382 i 1383 K. C., które dotyczą wszelkich dziedzin działalności jednostek i ugrupowań, właściwa izba notarjalna może być pociągnięta do odpowiedzialności za szkody i straty, wyrządzone klijentowi przez notarjusza, względem którego izba nie wykonała należycie ciążących na niej funkcji nadzorczych.

Po ustaleniu powyższej tezy, Trybunał przeszedł do meritum sprawy i zważywszy, że w wypadku nie było żadnego ze strony pozwanej izby zaniedbania, postanowił powództwo oddalić.

Glossując powyższy wyrok, *Journal des Notaires et des Avocats* (Nr. 18, 1933, str. 943 i nast.) podziela zasadniczo stanowisko, że izby notarjalne poza przewidzianą w przepisach szczególnych odpowiedzialnością w trybie nadzoru mogą być również pozywane o szkody i straty na podstawie art. 1382 i 1383 K. C., akcja przeto jest w zasadzie dopuszczalna. (Jak wiadomo, judykaura francuska idzie w kierunku najszerszego stosowania zasady, wyrażonej w art. 1382 K. C.). Jednakże zasadność akcji zależna jest w tym wypadku od szeregu czynników.

Wspomniana glossa przypomina wyrok Trybunału w *Lyonie* z 1909 roku, w którym orzeczono, że akcja cywilna z powodu niewykonania przez izbę notarjalną obowiązku rewizji nie może być wytoczona przeciwko izbie, jako jednostce korporacyjnej, lecz przeciwko poszczególnym jej członkom z przeprowadzeniem dowodu winy osobistej każdego z nich.

Następnie, istnieje wyrok sądu apelacyjnego w *Caen* z 1914 roku, w którym po kasacji poprzedniego orzeczenia w sprawie przeprowadzona jest teza, że w razie wadliwego lub niedbałego dokonania rewizji kancelarji notarjalnej, osoby, które uważają się wskutek tego za poszkodowane, mogą wystąpić o szkody i straty, ale przeciwko delegowanemu do rewizji notarjuszowi, przyczem spada na nie ciężar dowodu co do związku przyczynowego między przypisywaną i udowodnioną delegowanemu notarjuszowi winą a poniesionemi przez te osoby stratami.

Jak widać, ostatni wyrok Trybunału w *Meaux* odbiega od zasad, wyłuszczonych w przytoczonych dawnych orzeczeniach, co wskazuje na trudność omawianej kwestji i chwiejność judykatury. Trybunał ten stanął bowiem pośrednio na stanowisku, że izba notarjalna, jako jednostka korporacyjna, może w omawianym wypadku wprost ponosić odpowiedzialność cywilną, gdy cytowane dawne orzeczenia wyrażały pogląd odmienny.

BEZPODSTAWNE ZAŻALENIA NA NOTARJUSZÓW

Ostatni Nr. 14 lwowskich „Wiadomości Izbowych" ogłasza uchwałę Izby Notarjalnej we Lwowie następującej treści:

„W związku z wpływającemi często zażaleniami na notarjuszów, zawierającemi bezpodstawne napaści, a nawet i obelgi, Izba wyraża zapatrywanie. że w takich wypadkach notarjusze mają obowiązek reagowania i wdrażania przeciw winnym kroków sądowo-karnych".

W związku z tą uchwałą, warto zwrócić uwagę na świeży wyrok Trybunału poprawczego w *Senlis* (Francja), w którym orzeczono, że staje się winnym oszczerczej denuncjacji autor listu do ministra sprawiedliwości, w którym notarjusz pomówiony został o „machinacje z pośrednikami w zakresie lokaty pieniędzy klijentów", a które to zarzuty uznane zostały za bezpodstawne przez właściwą Izbę Notarjalną po przeprowadzonej rewizji księgowości zaatakowanego notarjusza. W wypadku winny skazany został na grzywnę z art. 373 Kod. Karn. i 20.000 franków tytułem szkód i strat na rzecz pokrzywdzonego notarjusza.

Cytowany wyrok idzie po linji ustalonej w tym względzie we Francji judykatury, która uznaje bezwzględną odpowiedzialność karną autora oszczerczej denuncjacji przeciwko notarjuszowi z obowiązkiem zapłacenia temu ostatniemu szkód i strat, pod warunkiem, że kłamliwość postawionych notarjuszowi zarzutów została uprzednio stwierdzona uchwałą właściwej Izby notarjalnej (*Répertoire Général Pratique du Notariat*, Nr. 17, 1933 r., str. 557).

NIEWZRUSZALNOŚĆ WPISU HIPOTECZNEGO W POSTĘPOWANIU KLASYFIKACYJNEM

Z uzasadnienia (Sąd Najwyższy — I. C. 2805/31). *W postępowaniu klasyfikacyjnem nie może być rozstrzygany spór o ważności wpisów hipotecznych, zatwierdzonych przez zwierzchność hipoteczną*, albowiem: 1) z mocy art. 1594 u. p. c., w razie podziału ceny, osiągniętej ze sprzedaży nieruchomości hipotekowanej, należy stosować się do przepisów, zawartych w ustawach hipotecznych z 1818 i 1825 r.; 2) z mocy art. 20 u. hip. z 1818 r. zatwierdzenie czynności hipotecznej nadaje wpisom, wciągniętym do wykazu hipotecznego na podstawie zatwierdzonej czynności, znamię wiary publicznej i obowiązuje sądy, dopóki wpisy te nie będą wykreślone lub unieważnione w drodze właściwej; 3) w myśl art. 21 u. hip. zatwierdzenie czynności przez zwierzchność hipoteczną nie nadaje jej większej mocy w stosunkach między stronami, które akt zawarły, wolno więc stronom pomimo zatwierdzenia podnosić zarzuty co do treści czynności prawnej i z uwagi na zachodzący między niemi stosunek prawny bronić się tem, że zamierzony przez strony skutek czynności był inny niż ten, jaki wypływa z wpisu hipotecznego, lecz tego rodzaju obrona może być przeprowadzona tylko w drodze postępowania spornego, w tem bowiem postępowaniu możliwe jest ustalenie istotnej woli stron, wyrażonej w czynności prawnej, natomiast nie jest dopuszczalne obalenie zatwierdzonego wpisu hipotecznego w trybie zarzutów w postępowaniu klasyfikacyjnem.

NIEZACHOWANIE PRZEZ WIERZYCIELA PRZEPISU ART. 27 U. H.

Z uzasadnienia (Sąd Najwyższy — I. C. 1807/32). W instancjach merytorycznych stwierdzono, że skarżąca firma, mająca wierzytelność zabezpieczoną hipotecznie na sprzedażnej nieruchomości, nie obrała, wbrew art. 27 u. hip., miejsca zamieszkania, wobec czego zawiadomienie o wszczęciu egzekucji wraz z zawiadomieniem o terminie opisu złożone zostało w kancelarji Sądu Okręgowego w trybie art. 945 u. p. c.

Skarżący utrzymuje, iż art. 27 u. hip. nie ma w danym przypadku zastosowania, należało więc zawiadomić go w miejscu jego siedziby, a jeżeli miejsce to nie było znane, zawiadomić przez obwieszczenia publiczne.

Wszakże mniemanie to pozbawione jest podstawy prawnej, albowiem z mocy art. 27 u. hip. wierzyciel hipoteczny winien obrać sobie zamieszkanie, w którem dokonywane są doręczenia, dotyczące praw zabezpieczonych hipotecznie, a w ich liczbie zawiadomienia o egzekucji, skierowanej do nieruchomości przez innego wierzyciela, gdy *zaś zamieszkanie nie zostało wskazane, wierzyciel egzekwujący nie ma obowiązku poszukiwania miejsca zamieszkania wierzyciela hipotecznego*, a zatem zawiadomienia, skierowane do niego, ważnie mogą być doręczane w trybie art. 945 u. p. c.

Skarżący był powiadomiony w trybie art. 945 u. p. c. o skierowaniu egzekucji do nieruchomości, okoliczność zaś, iż nastąpiło to łącznie z zawiadomieniem o opisie nie ma istotnego znaczenia.

WYKREŚLENIE KAUCJI W RAZIE UPADŁOŚCI

Z uzasadnienia (Sąd Najwyższy — I. C. 401/32). Art. 135 ust. 2 u. hip. w stosunku do umów, zawartych z upadłym w okresie między 10-ym dniem, poprzedzającym datę otwarcia upadłości, a datą wniesienia do wykazu hipotecznego ostrzeżenia o ogłoszeniu upadłości, czyni rozróżnienie między umowami darmemi a umowami obciążliwemi. *Aczkolwiek poręczenie jest aktem jednostronnym, ustanawia bowiem zobowiązanie, obciążające jedynie poręczyciela na korzyść wierzyciela (art. 2011 k. c.), niemniej jednak w stosunku do wierzyciela może mieć charakter obciążliwy,* gdy wierzyciel, na którego korzyść zapisano kaucję hipoteczną, w ten sposób poddaje się obowiązkowi dania lub czynienia czegośkolwiek (art. 1106 k. c.), któremu to obowiązkowi nie poddałby się bez uzyskania tego zabezpieczenia. Rozważenie przeto charakteru obciążliwego, czy też darmego poręczenia, ma znaczenie istotne.

DECYZJA O PRZYSĄDZENIU NIERUCHOMOŚCI

Z uzasadnienia (Sąd Najwyższy — I. C. 1967/32). Wydział Hipoteczny nie ma prawa powracać do rozpoznania wniosku o przysądzenie, co do którego wydał decyzję odmowną, albowiem: 1) aczkolwiek Wydział Hipoteczny w zakresie czynności homologacyjnych, wskazanych w art. 20 u. hip., jak przyjęła judykatura (orz. S. N. Nr. 104/1928 r.), nie jest zasadniczo pozbawiony możności zmiany poprzednio powziętej decyzji, o ile żądanie strony odpowiada wymaganiom pomienionego przepisu, jednak zasada ta nie mo zastosowania w przypadku, gdy rozstrzygnięty ma być wniosek o przysądzenie nieruchomości, sprzedanej na licytacji na żądanie Towarzystwa Kredytowego; 2) w tych razach funkcje Wydziału Hipotecznego wykraczają poza granice, określone w art. 20 u, hip., Wydział bowiem Hipoteczny orzeka tutaj na podstawie art. 1569 u. p. c., który stanowi, iż sprzedaż nieruchomości w poszukiwaniu należności Towarzystwa Kredytowego odbywa się według przepisów statutu Towarzystwa z przystosowaniem tych przepisów do trybu ogólnego, wskazanego w ustawie post. cyw.; 3) z tego wynika, że Wydział Hipoteczny na skutek wniosku o przysądzenie wydaje decyzję, przewidzianą w przepisach egzekucyjnych ustawy postępowania cywilnego, a w szczególności w art. 1164 i 1170 p. 3 tej ustawy; 4) decyzja taka, jako orzekająca o prawach stron, ma znaczenie wyroku i ulega wzruszeniu wyłącznie w drodze zaskarżenia do wyższej instancji i z mocy art. 891 cz. 1 ustawy post. cyw. nie może być uchylona przez sąd, który ją wydał, a zatem *decyzja Wydziału Hipotecznego, odmawiająca przysądzenia, nie może być uchylona przez tenże Wydział.*

NIEZGODNOŚĆ STANU TABULARNEGO ZE STANEM FAKTYCZNYM

Z uzasadnienia (Sąd Najwyższy — III. 1. Rw. 2342/32). Kto rości sobie prawo do wspólnej rzeczy, ten musi tego prawa dowieść (§ 827 u. c.), a więc przy nieruchomościach musi wykazać tytuł i sposób nabycia, więc intabulację. Jednakże posiadacz naturalny, który ma tytuł dostateczny do przeniesienia własności, nie traci swych praw przez to, że nie uzyskał wpisu hipotecznego, gdyż ma on ochronę z § 372 u. c. Dlatego też *prawo żądania podziału jest wykluczone tam, gdzie mimo istnienia współwłasności tabularnej dział już rzeczywiście został przeprowadzony.* Skoro więc ustalone zostało, że dział przedmiotowych realności został już dawno przeprowadzony i uprawnieni posiadają i używają części im w dziale przypadłe, to współwłasność nie isnieje.

Okoliczność, że wpisy w księgach gruntowych i tranzakcje opiewają tylko na niewydzielone części, jest obojętna, ile że notoryjne jest *przy znanej niezgodności stanu tabularnego ze stanem faktycznym,* że ludność wiejska, chcąc się uchronić od kosztów pomiaru i sporządzenia planów sytuacyjnych, zawiera umowy na niewydzielone części.

W rzeczywistości jednak nabywca może nabyć tylko to, do czego pozbywający miał prawo, i nie może stać się współwłaścicielem idealnej części w nieistniejącej współwłasności, skoro pozbywający do tego prawa już nie miał (§ 442 u. c.). To samo dotyczy sukcesji pod tytułem ogólnym, gdyż na dziedzica przechodzą tylko prawa, które miał spadkodawca (§ 547 u. c.).

Powoływanie się powoda na zaufanie do ksiąg gruntowych jest chybione, skoro powód tylko z powodu braku odpowiedniej staranności ze swej strony nie dowiedział się o istotnym stanie rzeczy, poprzestając tylko na wpisie hipotecznym, a nie żądając oddania nabytego przedmiotu w fizyczne posiadanie, przy którem byłoby się okazało, że przedmiotowe realności są podzielone i że stan tabularny jest niezgodny z faktycznym stanem posiadania i własności.

PRENOTACJA NA RZECZ SKARBU Z TYTUŁU PRAWNO-PUBLICZNEGO

Z uzasadnienia (Sąd Najwyższy — C. II. R. 57/33). Skarb Państwa jest uprzywilejowany w dochodzeniu, rozpoznawaniu i ściąganiu wierzytelności z tytułu podatków i danin publicznych i dlatego podstawą zezwolenia na prenotację tego rodzaju prawa zastawu jest tylko wezwanie odnośnej władzy skarbowej do Sądu hipotecznego (§ 38 lit. c. u. hip.), który rozstrzyga tylko, czy ze stanowiska istniejących w tym zakresie przepisów prawnych władza ta jest powołaną do wydawania takich wezwań, czy też nie.

W badanie przedtem zasadności tych wezwań sąd

się wdawać nie może, bo rola jego ogranicza się do roli władzy wezwanej, obowiązanej prawnie do wykonania danego wezwania (art. III. XIII. L. 5. XXVII ust. wprow. do o. e. i § 1 L. 13 o. e. oraz §38, lit. c. u. hip., dekr. nadw. z 26 lutego 1789 Nr. 997 Zb. u. s.).

Skoro zatem sądy nie są władne badać istnienia pretensji, która według wezwania władzy administracyjnej ma być ubezpieczoną w formie prenotacji, to tem samem nie mogą badać i rozstrzygać kwestji, czy dana pretensja została umorzoną przez zapłatę, bo ta wkracza w zakres kompetencji władz, na których zarządzenie prenotacja została uskutecznioną.

Prenotacja ta różni się ponadto od prenotacji stanowiących środek zabezpieczenia roszczeń prywatnoprawnych, bo nie odnoszą się do niej postanowienia o konieczności usprawiedliwienia w odpowiednim terminie (§§ 40 — 50 u. hip.), a w ślad zatem jasnem się staje, że prenotat nie może, jak w innych wypadkach, żądać wykreślenia prenotacji w drodze sporu sądowego, chociażby prenotacja z jakiegokolwiek powodu straciła materjalno-prawną podstawę.

Wynika stąd, że *Skarb Państwa w żadnym wypadku nie może być na drodze sądowej zniewolony do wykreślenia prenotacji, uzyskanej dla zabezpieczenia jego roszczeń publiczno-prawnych* i, że, wobec tego strona, która się czuje uciążoną taką prenotacją, może się starać o jej wykreślenie tylko u tej władzy, na której wezwanie ta prenotacja nastąpiła i od której uznania dalsze jej istnienie jest zawisłe (§§ 35 ust. 2 § 231 ust. 3 o. e.).

Wymiar podatków bowiem i danin publicznych, ich dochodzenie, zabezpieczenie i ściąganie leży w zakresie działalności publicznej i zwierzchniej władzy Państwa, zaczem rozstrzyganie o legalności tych przedsięwzięć odnośnych organów należy do władz administracyjnych, a nie do sądów powszechnych, które są powołane jedynie do orzekania o roszczeniach prywatno prawnych (§ 1 n. j. art. 1 § 3 u. s. p.) — por. także orzeczenie izby III Sądu Najwyższego z 19 lutego 1930 R. 995/30, ogłoszone pod Nr. 40 Zb. Urzęd. z 1930 r.

SKARGA W TRYBIE ART 930 K. C. NAP.

Z u z a s a d n i e n i a (Sąd Najwyższy — I. C. 1951/32). Czy przewidziane w art. 930 k. c. roztrząśnienie majątku obdarowanego winno być dopełnione nawet w tym przypadku, gdy obdarowany jest współspadkobiercą i zbył nieruchomość już po otwarciu spadku?

Jak wynika z art. 860 k. c., stanowiącego, iż powrót ma miejsce przez branie mniej tylko wówczas, gdy obdarowany zbył nieruchomość przed otwarciem spadku, po otwarciu spadku spadkobierca, któremu nieruchomość została darowana, nie może już jej zbywać, tak samo, jak i innych objektów spadkowych, bez zezwolenia swoich współdziedziców, albowiem od tego momentu darowana nieruchomość z mocy samego prawa stała się własnością spadkową wspólną i niepodzielną z innymi współspadkobiercami.

Według poglądu, ustalonego w doktrynie, z chwilą śmierci spadkobiercy obdarowany spadkobierca, obowiązany do powrotów, uważany jest jakby nigdy nie był właścicielem darowanego majątku, wskutek czego nie ma już prawa zbywać tegoż, jeżeli zaś pomimo to dokonał takiej sprzedaży, nie może ona mieć obowiązującego znaczenia dla jego współdziedziców i ciż są uprawnieni do żądania w takim przypadku dołączenia sprzedanego objektu darowanego do masy spadkowej i dokonania jego podziału, trzeci zaś nabywcy mogą jedynie uczestniczyć w sprawie działowej celem uniemożliwienia obejścia ich praw.

Przeto postawione pytanie należy rozstrzygnąć w tym sensie, że *art. 930 k. c. nie może mieć zastosowania do przypadku, gdy osoba trzecia nabyła od obdarowanego spadkobiercy nieruchomość po otwarciu spadku,* gdyż takie nabycie jest nieważne w stosunku do współspadkobierców.

PODSTAWIENIE W TRYBIE ART. 1166 K. C. NAP.

Z u z a s a d n i e n i a (Sąd Najwyższy — I. C. 624/32). *Dla zastosowania art. 1166 k. c. niezbędne jest przedewszystkiem stwierdzenie, iż wierzyciel, podstawiający się w prawa swego dłużnika, ma interes prawny w podstawieniu.* Jeżeli bowiem wierzyciel może działać we własnem imieniu, celem poszukiwania swojej wierzytelności, zastosowanie art. 1166 k. c. nie jest na miejscu, gdyż brak w tym przypadku interesu prawnego, czyli brak zasadniczego warunku dla dopuszczenia podstawienia.

PRZYMUSOWE WYKONANIE AKTU W OBCEJ WALUCIE

Z u z a s a d n i e n i a (Sąd Najwyższy — I. C. 874/32). Z mocy art. 161^1 u. p. c. *akt notarjalny, obejmujący rozszczenie pieniężne, ulega przymusowemu wykonaniu, chociażby rozszczenie to wyrażone było w obcej walucie.* Wychodząc z tego założenia należy uznać, że dotyczy to także aktów w walucie rublowej, która obowiązywała w chwili spisania aktu, jeżeli wierzytelność już została przerachowana bądź w drodze umowy stron, bądź na podstawie orzeczenia sądu. W tym przypadku w postępowaniu klauzulowem do aktu, będącego podstawą roszczenia, należy dołączyć odnośny akt urzędowy, zawierający umowę stron albo orzeczenie sądowe. Tego rodzaju łączenie dokumentów nie jest sprzeczne z prawem, gdyż znajduje usprawiedliwienie w ogólnych zasadach, wynikających z treści art. 161^3 p. 2 — 6, art. 1510^1 — 1510^3 u. p. c.

DAROWIZNA Z CZĘŚCIOWEM ODDANIEM RZECZYWISTEM

Z u z a s a d n i e n i a (Sąd Najwyższy C. II. Rw. 20/33). Akt darowizny, sporządzony bez zachowania formy aktu notarjalnego i bez rzeczywistego oddania rzeczy darowanej, jest tylko o tyle nieważny, o ile chodzi o rzeczy nieoddane rzeczywiście. *Jeżeli niektóre z rzeczy darowanych zostają fizycznie oddane, a inne rzeczy darowane nie zostają oddane, na-*

tenczas umowa darowizny jest tylko w odniesieniu do tych ostatnich rzeczy nieważna, gdyż niema przepisu ustawowego któryby nie dozwalał odrębnego traktowania aktu co do obu grup rzeczy.

USTANOWIENIE DZIEDZICA W OSOBIE NIEŻYJĄCEJ

Z uzasadnienia (Sąd Najwyższy — III. 1. Rw. 2482/32). Po myśli § 604 u. c. jeżeli dziedzic pierwszy powołany nie dojdzie do spadku, przechodzi spadek na dziedzica podstawionego. Pierwszy dziedzic nie dojdzie do spadku wtedy, jeżeli go utraci z własnej woli, np. wskutek zrzeczenia się, odrzucenia, albo gdy mu w drodze staną przeszkody od woli jego niezależne np. umrze przed spadkodawcą. Czy śmierć dziedzica ustanowionego nastąpiła przed spadkodawcą lub nawet przed zdziałaniem rozporządzenia ostatniej woli, to jest obojętnem, gdyż chodzi o zdolność do dziedziczenia, którą ocenia się w chwili śmierci spadkodawcy (§§ 536, 538 u. c.). *Zapatrywanie jakoby nieważnem było rozporządzenie ostatniej woli zawierające ustanowienie pierwszym dziedzicem taką osobę, która w chwili sporządzenia rozporządzenia ostatniej woli już nie żyła, nie znajduje uzasadnienia w ustawie.*

SKUTKI ODMOWY PRZEWŁASZCZENIA NIERUCHOMOŚCI

Z uzasadnienia (Sąd Najwyższy — III. 2. C. 213/32). W razie ostatecznej odmowy zezwolenia na przewłaszczenie kontrakt kupna-sprzedaży upada, ulega rozwiązaniu, chyba że strony postanowiły, co ma się stać w razie niewykonalności kontraktu, a postanowienia ich nie sprzeciwiają się ustawie. Strony mogą w tym samym kontrakcie postanowić, w jaki sposób na wypadek nieotrzymania zezwolenia na przewłaszczenie i w jakim terminie ma nastąpić rozliczenie się stron, zwrot wpłaconej ceny kupna lub jej części, określić wynagrodzenie za użytkowanie nieruchomości, jeżeli nieruchomość była oddana w posiadanie w oczekiwaniu zezwolenia na przewłaszczenie, i powziąć inne tym podobne postanowienia; natomiast strony nie mogą postanowić na wypadek nieotrzymania zezwolenia na przewłaszczenie nic takiego, coby bezpośrednio lub pośrednio prowadziło do obejścia przepisu o bezskuteczności kontraktu lub innego naruszenia ustawy o charakterze publicznym. *Wszelkie umowy, postanawiające, że mimo ostatecznej odmowy zezwolenia na przewłaszczenie nieruchomości na rzecz kupującego kontrakt nie ulega rozwiązaniu, a kupujący może skutecznie odstąpić swe prawa z kontraktu osobie trzeciej, są nieważne.*

Władza administracyjna daje zezwolenie lub odmawia go, kierując się wyłącznie względami prawa publicznego, nie wchodząc w rozważanie skuteczności lub bezskuteczności umów i nie oglądając się na skutki prywatno-prawne tych umów.

ZAWIADOMIENIE

W lipcu b. r. zamianowany został dekretem Ministra Związkowego Sprawiedliwości, notarjuszem publicznym z siedzibą w Wiedniu p. Dr. WINCENTY REICHERT, b. Prezes Związku Kandydatów notarjalnych w Wiedniu i tłomacz sądowy dla języka polskiego.

P. Notarjusz Dr. WINCENTY REICHERT, rodowity Polak, obznajmiony dobrze z polskiem ustawodawstwem pozostaje od szeregu lat w ścisłym kontakcie z małopolskim notarjatem oraz z „Przeglądem Notarjalnym", na którego łamach zabierał głos (rok V. Nr. 1. „Dążenia ku stworzeniu jednolitej normy notarjalnej dla całej Europy").

P. Dr. WINCENTY REICHERT urzęduje jako notarjusz i zaprzysięgły tłomacz języka polskiego w Wiedniu I. Salztorgasse 7, tel. Nr. 20-2-50.

Z UCHWAŁ ZJAZDU
PRAWNIKÓW PAŃSTW SŁOWIAŃSKICH

W SPRAWIE ZJEDNOCZENIA PRAWA OBLIGACYJNEGO

1. Zjednoczenie prawa obligacyjnego w państwach słowiańskich jest pożądane ze względu na ułatwienie stosunków gospodarczych oraz rozwoju prawa w tych państwach.

2. Zjednoczenie może być przeprowadzone jedynie stopniowo.

3. Pierwszy etap zbliżenia będzie uzależniony od zjednoczenia prawa obligacyjnego Czeskosłowackiego, Jugosłowiańskiego i Polskiego wewnątrz tych państw, przez doprowadzenie prac do stanu, w którym znajdują się prace kodyfikacyjne w Czechosłowacji i Polsce. Aby zbliżenie to mogło nastąpić możliwie jaknajprędzej, jest rzeczą wskazaną, aby Jugosławja, idąc za przykładem Polski, zdecydowała się przygotować przedewszystkiem tę część ustawodawstwa, która dotyczy prawa obligacyjnego.

4. Ostateczne zjednoczenie prawa obligacyjnego w państwach słowiańskich będzie można osiągnąć w przyszłości na międzynarodowych konferencjach. Byłoby pożądane, aby przy tem zjednoczeniu zostało zmodyfikowane prawo obligacyjne także w tych państwach, które utrzymują żywsze stosunki gospodarcze z państwami słowiańskiemi.

5. Przyszłe zjednoczenie prawa obligacyjnego w państwach słowiańskich trzeba będzie przygotować przy pomocy następujących środków: rozwój nauki prawa porównawczego państw słowiańskich, wzajemna krytyka nowych ustawodawstw słowiańskich, wymiana profesorów i studentów, organizowanie regularnych zjazdów dla omawiania poszczególnych kwestyj z zakresu prawa obligacyjnego, założenie instytutu porównawczego prawa słowiańskiego przy uniwersytetach w poszczególnych państwach i utworzenie wszechsłowiańskiego instytutu, koncentrującego prace nad prawem porównawczem państw słowiańskich.

MOTYWY PRAWODAWCZE DO USTAWY Z 24. III. 1933 R.

Kwestje, jakie nasuwa w praktyce ustawa z dnia 24 marca 1933 r. o wyłączeniu terenów budowlanych z pod działania przepisów o przebudowie ustroju rolnego (Dz. Ust. Nr. 27, poz. 230), ujęte zostały w Nr. 4 „Przeglądu Notarjalnego" w artykule p. Wiktora Natansona p. t. „Ustawa marcowa o terenach budowlanych. Próba wykładni ze stanowiska praktyki".

Artykuł ten, w zakresie, dotyczącym opłat stemplowych od sprzedaży terenów budowlanych, wywołał oddźwięk w postaci wywodu p. Achillesa Rosenkranza, zamieszczonego w Nr. 7 „Przeglądu Notarjalnego", p. t. „Opłaty stemplowe od sprzedaży terenów budowlanych".

Uważając w ten sposób sprawę za dostatecznie pod względem publicystycznym wyjaśnioną, pragniemy jedynie *à titre documentaire* podać uzasadnienie rządowego projektu rzeczonej ustawy *(Sejm, okres III, sesja zwyczajna r. 1932/1933, druk Nr. 731)*, oraz przebieg debaty w Sejmie.

Uzasadnienie rządowe brzmi, jak następuje:

Obrót terenami budowlanemi z punktu widzenia polityki agrarnej przedstawia niewielkie znaczenie, jeżeli bowiem chodzi o te tereny, to ze względu na charakter ich przeznaczenia główną rolę odgrywa sprawa racjonalności ich zabudowy. To też celowe jest zwolnienie tych gruntów z pod działania przepisów ograniczających swobodę obrotu nieruchomościami ziemskiemi ze względów, wynikających z zasad ustroju rolnego. Uchylenie mocy obowiązującej ustawy z dnia 28.XII. 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej usunie przytem niepożądaną dwutorowość władz, powołanych obecnie do zatwierdzania projektów parcelacji terenów budowlanych. W odniesieniu bowiem do parcelacji tych terenów, o ile są one położone poza granicami miast, obowiązują obecnie równolegle dwa rodzaje przepisów: postanowienia art. 52 — 63 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16.II 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli, oraz przepisy parcelacyjne ustawy z dnia 28.XII. 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej.

W związku z tem parcelacja rzeczonych terenów podlega zatwierdzeniu przez dwie władze: urząd ziemski i władzę budowlaną.

Otóż przez wyłączenie z pod działania cyt. ustawy grudniowej terenów budowlanych uchyli się konieczność uzyskiwania zezwoleń urzędów ziemskich na parcelację tych terenów, pozostawiając nadzór nad taką parcelacją w wyłącznej kompetencji władz budowlanych.

Intencją przepisu art. 2 projektu ustawy jest przeniesienie w pewnych przypadkach kompetencji władz budowlanych na urzędy ziemskie. Bez tego przepisu zachodziłaby taka sytuacja, że przy parcelacji nieruchomości ziemskich w razie tworzenia działki, składającej się częściowo z terenu budowlanego, a częściowo z gruntu, podlegającego działaniu ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej, potrzebne byłoby, prócz zatwierdzenia projektu parcelacji przez urząd ziemski, jeszcze odrębne zezwolenie władzy budowlanej. W tych przypadkach utrzymana więc byłaby nadal dwutorowość władz, niepożądana z punktu widzenia prawidłowej organizacji władz państwowych i uciążliwa dla stron, zmuszonych do ubiegania się o uzyskanie zezwolenia dwóch władz na przeprowadzenie parcelacji. Dla uniknięcia tego stanu rzeczy przepis art. 2 projektu ustawy stanowi, że tworzenie działki, składającej się częściowo z terenu budowlanego, a częściowo z gruntów rolnych, wymaga uzyskania zatwierdzenia jednej tylko władzy, udzielanego w trybie przepisów ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej przez urząd ziemski w porozumieniu z władzą, powołaną do zatwierdzenia planów parcelacji terenów budowlanych.

Projekt rządowy (uchwała Rady Ministrów z dn. 22 lutego 1933 r.) wniesiony został do Sejmu dn. 27 lutego 1933 r. i znalazł się na posiedzeniu plenarnem w dniu 21 marca 1933 r. Debata ograniczyła się do referatu sprawozdawcy Komisji Reform Rolnych p. posła Syty, który powiedział, co następuje:

Wysoka Izbo! Rządowy projekt ustawy (druk 731) ma na celu zwolnienie gruntów uznanych za tereny budowlane z pod działania tych przepisów, które ograniczają lub utrudniają obrót działek budowlanych. Według rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. za tereny budowlane uznane są tereny osiedli miejskich, objętych planem budowlanym i te grunty, które choć znajdują się poza obrębem miast, uznane zostały za tereny budowlane, wreszcie grunty osiedli fabrycznych, uzdrowisk i t. p.

Na mocy ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej zwolnione są z pod działania przepisów przezemnie wymienionej ustawy tylko grunty znajdujące się w obrębie granicy osiedli miejskich, co do wszystkich więc innych gruntów uznanych za budowlane w rozumieniu ustawy budowlanej, sprzedaż działek lub parcelacja terenów mogłaby nastąpić po uprzedniem zezwoleniu władz budowlanych i urzędów ziemskich.

Rozporządzenie z dnia 1 września 1919 r., normujące przenoszenie własności nieruchomości ziemskich, również wprowadza pewne ograniczenia. Bowiem w niektórych wypadkach, zwłaszcza jeżeli chodzi o działki nie przekraczające 60 ha, lub gdy chodzi o parcelację działek bardzo drobnych, jedno i dwu hektarowych, ponieważ ustawa o wykonaniu reformy rolnej należycie nie precyzuje tej kwestji, przeto urzędy ziemskie posługiwały się często ustawą z dnia 1 września 1919 r. To samo dotyczyło niektórych ustaw zaborczych jeszcze z okresu przedwojennego.

Otóż projekt niniejszej ustawy ma na celu przedewszystkiem usunięcie dwutorowości władz. Chcąc obecnie rozparcelować tereny budowlane, sprzedawca musiał się zwrócić zarówno o zezwolenie do władz budowlanych, jakoteż do urzędów ziemskich; zwłaszcza gdy chodzi o urzędy ziemskie, to wymagało to kilkakrotnego zatwierdzenia, naprzód wniosku, następnie planu parcelacyjnego i t. d. Ustawa, którą niniejszem referuję, ma na celu uproszczenie uzyskiwania pozwolenia na parcelację osiedli budowlanych przez oddanie kompetencji zatwierdzenia planów wyłącznie władzom budowlanym.

Jeśli między grunty podlegające ustawie o wykonaniu reformy rolnej, wchodzą działki budowlane, to w takich wypadkach art. 2 przewiduje, że zatwierdzenie parcelacji tych działek nie podlegałoby już kompetencji władz budowlanych, lecz wyłącznie kompetencji urzędów ziemskich.

Do głosu nikt się nie zapisał, wobec czego Marszałek zarządził głosowanie: — projekt rządowy przyjęty został bez zmian w drugiem i trzeciem czytaniu. Takie same były losy projektu w Senacie.

Wśród czasopism prawniczych

TERMIN APELACJI OD DECYZJI WYDZIAŁÓW HIPOTECZNYCH

W związku z praktyką niektórych wydziałów hipotecznych, które stoją na stanowisku, że do zaskarżenia ich decyzji ma zastosowanie art. 393 Kodeksu Postępowania Cywilnego (termin dwutygodniowy po zażądaniu w terminie tygodniowym uzasadnienia), w ostatnim Nr. 14 czasopisma *Nowy Proces Cywilny* rozważa tę sprawę p. Jerzy Jodłowski, dochodząc słusznie do wniosku, stwierdzającego bezzasadność rzeczonej praktyki, a to na podstawie następujących przesłanek:

Art. 1 przep. wprow. Kpc., wyliczając przepisy, które straciły moc obow., ustaw hipotecznych nie podaje, art. III zaś ustala zasadę, że pozostają w mocy „zawarte w ustawach i przepisach szczególnych postanowienia o właściwości, postępowaniu . . . dotyczące zarówno spraw spornych jak egzekucyjnych, upadłościowych i innych". Wprawdzie art. III wyliczając dalej przepisy, które „w szczególności" pozostają w mocy, ustaw hipotecznych także wyraźnie nie wymienia, jednak ogólna klauzula pierwszej części tego artykułu (... spraw ... innych) i brzmienie art. I, który głosi, że „tracą moc dotychczasowe przepisy o postępowaniu przed sądami powszechnemi w spornych „sprawach cywilnych", pozwala uznać, że przepisy ustaw hipotecznych pozostają nadal w mocy. Postępowanie bowiem w sprawach hipotecznych nie może być uznane za postępowanie sporne i różni się od niego, co podkreśla orzecznictwo (Zb. Orz. S. N. Nr. 96/1922), „wkłada bowiem na zwierzchność hipoteczną obowiązek rozstrząsania z urzędu, czy przy czynnościach hipotecznych zachowane zostały przepisy prawa". Z treści trzech pierwszych artykułów przep. wprow. Kpc. i z art. 2 Kpc. wynika że Kpc. normuje wyłącznie sprawy sporne, postępowanie zaś w sprawach hipotecznych nie jest w żadnej mierze regulowane przez Kodeks.

Ustawy hipoteczne stanowią lex specialis i mają moc wiążącą poza ogólnemi zasadami procedury cywilnej. Tak, jak przepisy więc o terminie odwołania od decyzji Wydz. Hip., pozostały w mocy mimo wprowadzenia w r. 1876 Ustawy P. C., ustalającej odrębny termin dla wniesienia apelacji, tak i obecnie, przepisy te obowiązują niezależnie i poza art. 393 Kpc.

Art. 393 nie może więc mieć zastosowania w przedmiocie odwołania od decyzyj Wydz. Hip., a moc obowiązującą zachowują tu nadal art. 2 Postanowienia Księcia Namiestnika z 22.I. 1822 r. i art. 29 b Rozp. Kom. Gen. Ziem Wsch. z 31.VIII.1919.

ZAGADNIENIE KRYTYKI OBOWIĄZUJĄCYCH USTAW

W Nr. 4 lwowskiego *Czasopisma Sędziowskiego* porusza sędzia Sądu Najwyższego p. Jan Hrobonі w artykule p. t. „Problem dopuszczalności krytyki obowiązujących ustaw" ciekawe zagadnienie, którego istota wyrażona jest w tytule artykułu, wykazując dodatnie dla życia prawnego znaczenie spokojnej i rzeczowej krytyki obowiązujących ustaw po następującem ujęciu samej istoty zagadnienia:

Według zdania Schützego błędy ustaw dadzą się zaszeregować w trzy grupy: a) błędy merytoryczne, t. j. dotyczące treści ustaw (np. niecelowość, niesłuszność norm prawnych; błędy te można oznaczyć, jako błędy w myśleniu (lapsus in cogitando), — b) błędy w wysłowieniu (lapsus in loquendo), polegające na użyciu wyrazów, wadliwych ze stanowiska filologicznego, niejasnych, lub nie oddających wiernie rzeczywistej woli prawodawcy; c) wreszcie błędy redakcyjne (lapsus in redigendo), czyli błędy w układzie i systematyzacji, do których m. in. zaliczyć należy: brak jednolitej, wyraźnej i odpowiadającej istocie rzeczy terminologji, tautologję, pleonazmy, kazuistykę, luki i t. p.

Otóż, niektórzy uczeni, w kwestji dopuszczalności krytyki obowiązujących ustaw, są zdania, że krytyka takich ustaw w rzeczy samej (merytoryczna), a zatem dotycząca błędów pierwszej kategorji, jest nie na miejscu, jako spóźniona i bezcelowa, że tedy po sankcjonowaniu ustaw przedmiotem krytyki mogą być tylko błędy drugiej i trzeciej grupy. Według tego poglądu ograniczyć się należy w rozprawach, artykułach i komentarzach, poświęconych obowiązującym ustawom „jedynie do wyjaśnienia i ustalenia rzeczywistego sensu przepisów ustawy, jakoteż do wypełnienia istniejących luk zapomocą zestawienia poszczególnych przepisów prawnych i wysnuwania z nich wniosków logicznych".

Mam poważne wątpliwości, czy powyższe zapatrywanie jest słuszne, a ponieważ poruszony problem uważam za doniosły, gdyż rozwiązanie jego może mieć wpływ na rozwój ustawodawstwa wogóle, a szczególnie w naszym kraju, ze względu na gruntowną przebudowę istniejących systemów prawnych, przeto poddaję daną kwestję wszechstronnemu rozpatrzeniu

PO ZJEŹDZIE PRAWNIKÓW PAŃSTW SŁOWIAŃSKICH

W Nr. 39 *Gazety Sądowej Warszawskiej* snuje uwagi na temat pierwszego Zjazdu Prawników Państw Słowiańskich w Bratisławie p. Kazimierz Głębocki, dochodząc do następującej konkluzji:

Organizatorzy Zjazdu, — Czechosłowaccy gospodarze, mieli wielką i doniosłą myśl, kiedy przystępowali do tworzenia słowiańskiej jedności na polu prawa. Należy im się za to cześć i podziękowanie za gościnność, a wszystkim innym uczestnikom Zjazdu prawników państw Słowiańskich słowa zachęty do wspólnej pracy i wymiany myśli tak prowadzonej, ażeby przyszły Zjazd, zamiast reminiscencji obcych kodeksów, posiadał już własne twory kodeksowe, jako podłoże do możności osiągnięcia ujednostajnienia prawa państw Słowiańskich, jako jednej z najważniejszych podstaw do wzajemnego zbliżenia się ze sobą narodów Słowiańskich

NA TEMAT INSTYTUCJI PRZYMUSU NOTARJALNEGO

W ostatnim Nr. 9 lwowskiego *Głosu Prawa*, ukazał się wywód dr. Leona Peipera p. t. „Ideologja kampanji notarjatu o monopol", zawierający między innemi w osobliwej formie przeprowadzoną polemikę z artykułem p. Wiktora Natansona p. t. „Tendencje rozwojowe instytucji przymusu notarjalnego" („Przegląd Notarjalny", Nr. 6, 1933 r., str. 2 i nast.). Do sprawy powrócimy.

Ruch osobowy

NAWROCKI TADEUSZ, notarjusz w Radziechowie, przeniesiony na stanowisko notarjusza we *Lwowie*

CISŁO STANISŁAW, kandydat notarjalny, mianowany notarjuszem w *Radziechowie*.

*

GRUŻEWSKI ZENON, sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie, odwołany z delegacji do pełnienia obowiązków pisarza hipotecznego przy Wydziale Hipotecznym Sądu Grodzkiego *w Warszawie* z dniem 31 października 1933 r.

GAŁĘZIEWICZ JÓZEF, notarjusz przy Wydziale Hipotecznym Sądu Okręgowego w Warszawie, mianowany pisarzem hipotecznym przy Wydziale Hipotecznym Sądu Grodzkiego w *Warszawie*. z dniem 1 listopada 1933 r.

*

DĄBROWSKI ARKADJUSZ, prokurator Sądu Okręgowego w Suwałkach, delegowany do pełnienia obowiązków notarjusza przy Wydziale Hipotecznym Sądu Grodzkiego w *Pułtusku* do dnia 31 grudnia 1933 r.

ŻARSKI KAROL, em. sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie, mianowany notarjuszem przy Wydziale Hipotecznym Sądu Grodzkiego w *Pułtusku*.

*

PTASIŃSKI KAROL, mianowany pisarzem hipotecznym przy Wydziale Hipotecznym Sądu Grodzkiego w *Sosnowcu* z dniem 1 października 1933 r.

*

SOSNOWSKI MIKOŁAJ, sędzia Sądu Okręgowego w Łucku, odwołany z delegacji do pełnienia obowiązków pisarza hipotecznego przy Wydziale Hipotecznym Sądu Okręgowego w *Łucku* z dniem 30 września 1933 r.

BLINDŻE OSKAR, sędzia Sądu Okręgowego w Łucku, delegowany do pełnienia obowiązków pisarza hipotecznego przy Wydziale Hipotecznym Sądu Okręgowego w *Łucku* z dniem 1 października 1933 r.

*

LEWANDOWSKI WŁADYSŁAW, sędzia Sądu Okręgowego w Warszawiie, odwołany z delegacji do pełnienia obowiązków notarjusza w *Wyszogrodzie* z dniem 30 września 1933 r.

*

MAZUROWSKI BOLESŁAW, notarjusz w Ciechanowie, zmarł dnia 16 września 1933 r.

KONKURS

KOMUNIKAT IZBY NOTARJALNEJ W KRAKOWIE

Izba notarjalna w Krakowie rozpisała Konkurs na posadę notarjusza w Grybowie z terminem do wnoszenia podań po dzień 31 października 1933 r.

ZNIŻKA PRZERACHOWANIA DŁUGÓW RENTOWYCH

W Nr. 73 Dziennika Ustaw pod poz. 532 ogłoszono rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zniżki przerachowania niektórych długów rentowych.

Rozporządzenie to upoważnia okręgowe urzędy ziemskie na obszarze Ziem Zachodnich do udzielania w oznaczonych warunkach zniżek przerachowania należności Skarbu Państwa z tytułu wymienionych długów rentowych do 21,5% skali, podanej w § 2 rozporządzenia waloryzacyjnego z 14 maja 1924 roku.

Padania dłużników rentowych o udzielenie zniżki przerachowania przyjmowane będą do końca r. b.

OPŁATA OD WEKSLI W OBROCIE Z W. M. GDAŃSKIEM

W związku z zawartym z W. M. Gdańskiem układem, dotyczącym zapobieżenia dwukrotnego opodatkowania w zakresie opłat stemplowych od weksli (Dz. Ust. Nr. 53, poz. 409, 1933 r.) w Nr. 26 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu ogłoszony został pod poz. 242 okólnik Ministerstwa Skarbu, ustalający odpowiedni tryb postępowania.

Ze względu na postanowienie § 165 rozporządzenia wykonawczego do u. o. s. treść rzeczonego okólnika ma również znaczenie dla praktyki notarjalnej.

ZWOLNIENIE OD OPŁAT STEMPLOWYCH

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej w sprawie elektryfikacji węzła kolejowego warszawskiego oraz zaciągnięcia kredytu zagranicznego na cele tej elektryfikacji (Dz. Ust. Nr. 72, poz. 531), upoważniające do przeprowadzenia operacji kredytowych z wymienionemi w art. 2 firmami angielskiemi, zwalnia (art. 6) od opłat stemplowych wszelkie pisma, związane z temi operacjami.

ŚCISŁY KOMITET REDAKCYJNY: *Przewodniczący* — Zygmunt Hübner. *Członkowie:* z ramienia Małopolskich Izb Notarjalnych — dr. Stefan Breyer, dr. Tadeusz Kostórkiewicz, Izaak Rosenblatt, Michał Rzepecki, dr. Bolesław Trzos; z ramienia notarjatu Ziem Zachodnich — dr. Jan Sławski; z ramienia Zrzeszenia Notarjuszów i Pisarzów Hipotecznych — Wacław Antecki, Jakub Glass, Karol Hettlinger, Marjan Kurman, Władysław Olewski, Wacław Dominik Paszkowski.

REDAKTOR: *MARJAN KURMAN.*

WYDAWCA: *ZYGMUNT HÜBNER* w imieniu Zarządu Głównego Zrzeszenia Notarjuszów i Pisarzów Hipotecznych.

Odbito w drukarni Wł. Łazarskiego, pod kierownictwem M. Drapczyńskiego.